

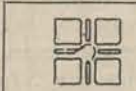
HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

**„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.“**



<input type="checkbox"/> Abonnementsprijs per jaar:				<input type="checkbox"/> Prijs der Advertentiën:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50		Per regel	f 0.15	
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—		Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12 1/2	
Afzonderlijke nummers	„ 0.05		„ „ „ 1000 „	„ 0.10	

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.

Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO“, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Ned.-Ind. Tentoonstellingen. — Perskroniek. — Feuilleton. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f2.— 'sjaars (voor Indië en het buitenland minstens f2.50). *)
Zij die f5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f100.—, zijn donateur(trice).
Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

*) Zie inteecken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeken dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur E. van Assen, Heulstraat 17, Den Haag.

Informatie-Bureau

(Secretaris J. L. van Gennep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore Heulstraat 17, 2de verdieping.
Zie overigens Officiële Mededeelingen ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 8.

Ned.-Indische Tentoonstellingen.

Wij staan tegenwoordig wel in het teeken der tentoonstellingen. Scheen men nog geen tien jaar geleden zoowel in Nederland als in Nederlandsch-Indië, weinig heil te verwachten van exposities, zoodat dikwijls de enkelen, die er 't groote nut van inzagen, en hunne op ondervinding gegronde zienswijze trachtten te propageeren, veelal met onverschilligheid werden aangehoord, soms zelfs uitgelachen, in den laatsten tijd is de algemeene opinie ten deze langzamerhand veranderd en doet zich thans het verblijvend verschijnsel voor, dat deelname van Nederland en zijne koloniën aan belangrijke tentoonstellingen regel begint te worden. Jammer alleen, dat gebrek aan voldoende financiële middelen dikwijls oorzaak is, dat die deelname niet in alle deelen zoo goed is, als zij zou kunnen en moeten zijn.

Ook in Nederlandsch-Indië zijn in de laatste tien jaren heel wat tentoonstellingen gehouden. „Oost en West“ heeft met het organiseren der eerste groote Jaarmarkt van Inl. kunstnijverheid te Batavia daartoe den stoot gegeven. Dit goede voorbeeld vond al ras op verschillende plaatsen van Java en daarna op de buitenbezittingen navolging, een teeken, dat het zijn nut had. Een bewijs daarvan is ook het tot stand komen der tentoonstelling, verbonden aan het in 1911 te Soerabaja te houden Vezelcongres, waarop in dit Weekblad reeds meer de aandacht is gevestigd. Betreffende deze tentoonstelling is thans een reglement

verschenen in brochurevorm, waaruit blijkt dat men hoopt niet alleen een complete verzameling van Nederl.-Indische grondstoffen en weefsels te kunnen laten zien, maar ook de vezelbewerking in het buitenland, voor zoover deze van nut kan zijn voor onze koloniën. Verschillende belangrijke geldprijzen worden er uitgelooft voor de beste inzendingen.

De heer J. E. Jasper, controleur B.B. te Soerabaja, voorzitter dezer tentoonstellingscommissie, die thans op weg is naar Europa, zal zeker zijn best doen om hier zooveel mogelijk tot deelname op te wekken en gaarne genegen zijn belangstellenden alle gewenschte inlichtingen te geven.

Op de komst van den heer Jasper wacht, naar het schijnt, ook de voltooiing van de Koloniale Afdeeling ter Brusselsche tentoonstelling, daar onder diens hoede den 20sten April per s.s. *Kawi* de inlandsche nijveren, die er hun werk aanschouwelijk zullen maken, uit Batavia vertrokken zijn, en dus eerst einde Mei te Rotterdam kunnen zijn. Een correspondent uit België schreef ons:

„Ik ben bij de opening der Tentoonstelling geweest. Het Nederlandsch Paviljoen maakte op mij een zeer goeden indruk.

Het mag werkelijk genoemd worden en munt, vind ik, onder die der andere landen uit door flinke opvatting; iets degelijks, dat oud-Hollandsche gebouw, een beeld uit onzen glorierijken tijd; iets krachtigs beter dan het gebouw van Duitschland, bijv., dat recht er tegenover staat.

De Indische afdeeling kan goed worden, maar alles ligt nog „overhoop.“

Niets is nog op orde.

Het zal m.i. wel eenige weken duren voordat daar de afdeelingen eenigszins hare bestemming hebben ingenomen.“

Wel jammer, waar door den Commissaris-Generaal de 17e Mei a.s. is aangewezen voor de officiële opening van het Nederlandsche paviljoen.

De Vereeniging voor Tentoonstellingsbelangen, in wier bestuur ook „Oost en West“ en *Boetan* vertegenwoordigd zijn, is druk bezig met de noodige voorbereidingen tot de deelname van Nederland en zijne Koloniën aan twee internationale exposities, welke het volgend jaar zullen plaats hebben, nl. een op handelsgebied te Roubaix in Noord-Frankrijk van April tot October 1911 en eene betreffende het Algemeen Reiswezen en Vreemdelingenverkeer van 18 Maart tot 15 Mei a.s. te Berlijn. Volgens de met zorg ingewonnen informaties schijnen beide zeer belangrijk te zullen worden. Nadere inlichtingen over een en ander zijn in te winnen bij den heer K. F. Katz, Weteringschans te Amsterdam, secretaris van bovengenoemde Vereeniging.

Een tentoonstelling, welke ook zeer bezienswaardig belooft te worden, dichter bij huis en binnen een paar maanden reeds geopend, is die te Scheveningen van Huisvlijt. Men is thans bezig er een mooi gebouw voor te zetten aan den Parkweg, vlak bij het Kurhaus. Uit alle deelen van ons land en ook het buitenland stroomden reeds inzendingen toe. Ook de Afdeeling Nederl. Oost- en West-Indië belooft bijzonder mooi te zullen worden. De koloniale commissie,

zoals die in de circulaire, welke eenige weken geleden ook in dit Weekblad is opgenomen, was vermeld, is sedert uitgebreid met drie leden: Mej. L. Charlois, — die de nuttige taak op zich wil nemen de commissie permanent ter tentoonstelling te vertegenwoordigen, hetgeen van zeer veel waarde is vooral tot het geven van aanwijzingen en inlichtingen, die zeker vele bezoekers over het voor hen geheel nieuwe in die Afdeeling zullen behoeven — en de heeren A. H. Maas Geestranus en A. J. Knaap, beide controleurs B. B. met verlof respectievelijk van Java en van de Buitenbezittingen. Zij vormen een zeer gewenschte aanvulling der koloniale commissie, wijl zij onlangs uit Indië gekomen en eerlang weer daarheen terugkeerend en als bestuursambtenaren door hun werkring in onmiddellijke aanraking komende met de Inlandsche bevolking en haar huisvlijt, in deze den schakel vormen tusschen Nederland en zijne Koloniën. Bovendien hebben zij beide fraaie exemplaren van huisvlijtartikelen, die dan ook ten volle den naam van Kunstnijverheid verdienen, uit Indië meegebracht, welke collectie, aangevuld met die door hunne verschillende hier vertoevende collega's welwillend voor deze tentoonstelling in bruikleen toegezegd, een vrij volledig beeld zullen geven van hetgeen de Inlanders van den Indischen archipel op dit gebied weten te vervaardigen.

Verblijvend is het verschijnsel, dat juist ook onder de bestuursambtenaren de belangstelling in het Inlandsch handwerk ginds in de laatste jaren zoo sterk is toegenomen, thans mede blijkend uit het feit, dat de Vereeniging van Ambtenaren B. B. hier te lande dadelijk warme instemming betuigde met het streven der Koloniale Afdeeling dezer tentoonstelling en beide bovengenoemde heeren als 't ware als hare vertegenwoordigers zitting wilden nemen in de betreffende commissie.

Dit brengt ons een kenschetsend voorval in herinnering, ongeveer acht jaren geleden beleefd, bij gelegenheid der Indische Kunstnijverheidtentoonstelling, door „Oost en West“ te Deventer gehouden, toen er gelijktijdig ook het Ned. Taal- en Letterkundig congres plaats vond. Een daar ter stede vertoevend contr. B.B. met verlof was zoo vriendelijk de tentoonstellingscommissie met het uitpakken en uitstellen behulpzaam te zijn. Onder dit werk maakte hij de opmerking, dat hij ook wel het en ander van dien aard uit Indië had meegebracht, en bereid was dit bij te dragen. Het verbaasde hem zeer, dat de commissieleden zoo vol bewondering waren bij het bekijken der door hem aangebrachte voorwerpen, waarin hij nooit anders gezien had dan gewone ethnografica, alleen voor een wetenschappelijk museum van waarde. Eerst toen hij op de kunstwaarde van o.a. dat schijnbaar zoo eenvoudige hout- en bamboesnijwerk gewezen was, gingen hem de oogen open, maar toen ook zoo afdoende, dat hij, later in Indië teruggekeerd, een der ijverigste bevorderaars is geworden van de Inlandsche huisvlijt en kunstnijverheid, dadelijk begon met op zijn standplaats jaarmarkt-tentoonstellingen te organiseren, en met het grootste succes.

Zoo zal het, langs verschillende wegen, menigeen zijner collega's zijn gegaan. Hun ontwakende belang

stelling zal zeker niet nalaten ook aanstekelijk te werken op anderen, in en buiten Insulinde. Elke Indische tentoonstelling, zoowel hier in Europa als ginds in Indië, zal er het hare bijdragen.

Gelukkig staan wij meer en meer in het teken der tentoonstellingen. Moge ook de daarvoor zoo noodige financiële steun nimmer ontbreken.

PERSKRONIEK.

INHOUD. De heer Noto Soeroto in de *Nieuwe Rotterdamse Courant* over de minderwaardige karaktereigenschappen van den Javaan.

Behalve eenige artikelen over den aankoop der spoorweglijn Batavia—Buitenzorg, waarin nog een laatste poging wordt aangewend om dit wetsontwerp in de Kamer te doen duikelen, welke artikelen echter niet in aanmerking komen om in deze rubriek te worden vermeld, daar de stemming hierover morgen plaats heeft, is er in de afgelopen week niet veel in de pers verschenen, dat door ons „be-kroniekt” kan worden. Dit verschijnsel valt meer te constateeren, maar ditmaal ligt de reden voor de hand. Immers waar de machine nagenoeg stil staat, die nederlandsche wetsontwerpen tot wetten moet verwerken, is het niet te verwonderen, dat door diezelfde machine geen koloniale wetsontwerpen worden verwerkt.

Het is dan ook wel een zeer slappe tijd, waarin wij leven. Tal van nooden en behoeften in Ned-Indië roepen om voorziening, maar voor zoover dit kan geschieden door wetgevende maatregelen, valt van eenigen tegenspoed niets te bespeuren.

De behandeling van het wetsontwerp tot aankoop van het particuliere land „Kandanghauer” in de 2de Kamer geeft van dezen weinigen ernst een tref-fende illustratie. Van een ferm en principieel aanpakken van het toch zoo belangrijke vraagstuk der onteigening van particuliere landerijen werd weinig of niets gehoord. Zonder stemming werd tot den aankoop besloten, omdat het nu eenmaal moeilijk anders ging. Het zou, na al de drukte, die er gemaakt is over den verkoop der Pamanoekan- en Tjiasem-landen aan een Engelsch consortium ook al te dwaas geweest zijn, indien ook „Kandanghauer” dien weg opging. Maar hoe de regeering nu principieel staat ten opzichte van het vraagstuk in haar geheel: aankoop of onteigening der landerijen of afkoop der z.g. „sovereiniteitsrechten”; wanneer het wetsontwerp, dat hierop betrekking heeft en dat reeds sedert 1908 op de griffie sluimert, in behandeling zal genomen worden; daarover kreeg men slechts een zeer zwak geluid te hooren. Het eenige, dat na deze discussie vaststaat, en dat resultaat hebben wij aan den heer Colijn te danken, die thuis is in den doolhof van het ambtelijk Indië, is dat er nu een..... regeeringscommissaris benoemd zal worden.

Opdat de regeering dit gewichtige punt toch voor-

al niet zou vergeten, kwam de heer Colijn er in tweeden termijn nog eens op terug. In eersten termijn had hij het den minister reeds zoo half en half in den mond gegeven..... maar Z. Ex. mocht het eens vergeten. Thans heeft de afgevaardigde echter de officieele toezegging, dat deze hooge functionaris benoemd zal worden.

Liebt' Vaderland kan dus gerust zijn.

De buitenlandsche kapitalisten koopen:..... de regeeringscommissaris waakt!

Is het niet een merkwaardige tijd, waarin wij leven?

Over de z.g. minderwaardige karaktereigenschappen van den Javaan schreef de heer R. M. Noto Soeroto 'n artikelje in de *N. Rott. Crt.*, dat wij verleden week wegens plaatsgebrek niet konden behandelen. Alsnog maken wij van dit opstel hier melding. Vergeleken bij vorige artikelen van denzelfden schrijver, munt het niet uit door korthed. Wij troffen er eenige zeer juiste opmerkingen in aan:

„Orn een juist oordeel over den Javaan uit te spreken, zegt de heer Noto Soeroto, is een groote mate van objectiviteit noodig. Men moet ons niet meten met de maat der Westersche levensbeschouwing, en ons niet als een gebrek, als een onverschoonbare fout, aanrekenen, dat wij in denken en voelen niet één zijn met de Westerlingen. Vele Europeanen beoordeelen den Javaan van uit het standpunt, waarop de Westersche natien reeds staan. Uit de steile hoogte van de materiële beschaving vragen zij, hoever de Javaan het daarin gebracht heeft. Men begrijpt, dat dan verwijten als plichtvergeten, lui en dom ons met het grootste gemak naar het hoofd kunnen worden geslingerd. In dit verband kan o.a. een vlugschrift van den hoofdredacteur v. h. Soer. Handelsblad (Reaalpolitiek door M. van Geuns) als voorbeeld genoemd worden, op welke wijze de Westerling ons Oosterlingen beoordeelt. De strekking van het bedoelde geschrift komt neer op het bewijs, dat de Javaan niet gerekend kunnen worden tot de voor hoogere ontwikkeling vatbaren en dat zij moreel steeds laag moeten staan, omdat zij, kort gezegd: niet materialistisch genoeg aangelegd zijn.

Door middel van cijfers van in- en uitvoer tracht de schrijver het minderwaardige van den Javaan te bewijzen! Hoe nu echter, indien de Javaan het hoogste goed in iets anders zoekt dan in stoffelijken rijkdom? Zou de handelsman gelijk hebben, indien hij den geleerde, den kunstenaar of den filosoof het recht van bestaan ontzeide, omdat deze diens levensopvatting niet deelt? Men moet dus eenige consideratie gebruiken met onze eigen beschaving, welke van zoo gansch anderen geest is dan de Westersche. Ongetwijfeld verdiende hier, meer dan ergens, tussehen de uitersten de gulden middenweg te worden bewandeld, d. w. z. dat het wenschelijkste zou zijn, indien de Javaan eenig materialisme van

busch, en van zijn assistent, den heer C. Gröndler.

Het eerst werd Lombok bezocht. (Laten wij hier nog even vermelden, dat dr. Elbert geheel vrij was gelaten om zelf zijn reisroute te kiezen; twee vroegere, ook uit Frankfort gezonden expedities, welke met het oog op de oplossing van hetzelfde vraagstuk werkzaam waren geweest, hadden een afgebakende opdracht medegekregen; bij dr. Elbert was dit niet het geval geweest; hem was volkomen vrijheid gelaten om zijn reisroete interichten naar gelang van de reeds door hem verkregen resultaten, een regeeling, die zeer ten gunste van den te verrichten arbeid zou komen.) Omtrent de reis van dr. Elbert door Lombok, willen wij thans volstaan met de vermelding, dat de reiziger den Rindjani besteede en de hoogte nauwkeurig bepaalde. Hij vond daarvoor 3605 M., waar deze vroeger op 3775 M. was gesteld. Verder wijdde hij zich aan de bestudeering van de fauna van het meer Sagara Anakan en deed hij verschillende meteorologische en magnetische waarnemingen, bestudeerde hij de luchtstromingen en de wolkenvormingen. Hij vond zeer interessante magnetische afwijkingen.

Aangezien de door den reiziger verkregen uitkomsten duidelijk naar Zuid-Oost Celebes heenwezen, besloot dr. Elbert thans daarheen over te streken. Het was de zuid-oostelijke landtong, welke hij bezocht en de ten Zuiden daarvan gelegen eilanden Moena, Boeton en Kabaena.

Het door hem bezochte deel van den zuid-oostelijken landtong was nog nimmer doorkruist; het binnenland was volkomen onbekend. Een 15-tal jaren geleden waren de heeren Sarasin van Kolaka aan de Westkust naar Kendari aan de Oostkant overgestoken, maar ten Zuiden van den door hen gevolgden weg was nog geen Europeaan geweest. De bevolking heette hoogst moeilijk en gevaarlijk.

Dr. Elbert volbracht den tocht onder militaire dekking. Een luitenant, behoorende tot een detachement van Boeton, begeleidde hem van uit Doallo aan de Zuidkust van Roemia tot halverwege Kolaka, waar de civiele gezaghebber van die plaats, met een troep politiedienaren de taak om hem te geleiden, overnam. Ook deze tocht leverde veel merkwaardigs op. Een aantal van westelijke naar oostelijke richting loopende parallel-ketenen moesten worden gepasseerd, waaronder een van vrij aanzienlijke hoogte, het Mendake-gebergte. In het midden werden groote vlakten gevonden. De marsch was echter uitermate moeilijk, daar het terrein geheel begroeid was met wouden van rotan en klimbamboe. Van de zes paarden, die op den tocht waren medegenomen, bleven er drie op het Mendake-gebergte van uitputting achter, terwijl er later nog een omkwam, zoodat de colonne nog slechts met twee paarden Kolaka bereikte.

De bevolking was nog nooit met Europeanen in aanraking geweest en de bemoeienis van het gouvernement had zich nog niet tot haar uitgestrekt. De tocht van den heer Elbert gaf echter aanleiding tot zulk een bemoeienis en wel op initiatief van de bevolking zelve. Van aanslag in de belasting was natuurlijk nog nimmer sprake geweest. Maar zie, wat gebeurde, toen de bevelhebber der dekkingscolonne om een 120-tal koelies als dragers vroeg. Niet minder dan 2000 lieden kwamen op, successievelijk; ieder den dag kwamen er weder anderen. En die lieden kwamen en vroegen om in de belasting te mogen worden aangeslagen! Zij wenschten te betalen en daarvoor een biljet te krijgen; daarmede, zoo redden zij, konden zij de vorderingen van hun hoofdgouvernement, gevoegelijk afwijzen.

De tocht heeft aldus geleid tot de registratie of gemakkelijke wijze van een flink deel der bevolking van deze streek.

Van Kolaka stak het reisgezelschap in een prauw naar Kabaena over, een eiland, 't welk dr. Elbert

den Westerling overnam. Doch de levensopvatting van een volk wijzigt zich niet zoo maar in eens.

De schrijver eindigt met de wensch uit te drukken, dat „een vereeniging worde gevormd, die bij ge-noegzame deelneming een eigen orgaan kan uitgeven waarin wij voor onze heilige zaak van de opheffing van ons volk strijden kunnen; waarin wij onze zwakke zijden bespreken en de middelen ter verbetering aanwijzen; waarin wij stelling kunnen nemen tegen den Javaan minder vriendelijk gezinde uitingen in dagbladen, zooals o.a. een dikwijls verkondigde, voor ons nationaal gevoel zoo diep krenkende bewering, als: de Javaan is onbetrouwbaar.”

Uit de O.-I. Mail.

De *Cholera* heeft zich nu nagenoeg over geheel Java, doch gelukkig meerendeels sporadisch, verspreid, in sommige kustplaatsen, als te Soerabaja en Semarang, het ergst, maar ook daar valt vermindering waar te nemen; — op andere plaatsen zich bepalende tot enkele gevallen. De koele streken in het binnenland bleven, volgens de jongste mailberichten, niet gespaard, en 't weer had weinig of geen invloed op de verspreiding in meer of mindere mate. Men mag dus hopen, dat de ziekte spoedig geheel wijken zal.

De *Java'sche Courant* van 1 April j.l. bevat de uiteenzetting van een wijziging in de bestaande **quarantaine ordonnantie**, in het kort hierop neerkomende:

Komt men met de boot van een besmette haven, dan behoeft men geen quarantaine te ondergaan; men mag aan wal, althans, wanneer men in staat is den borgtocht te betalen (f 100 voor een Europ. en f 25 voor een Inl.), en blijft dan gedurende hoogstens vijf dagen onder toezicht, met verplichting zich dagelijks bij den dokter te melden.

Hun, die de borgtocht niet kunnen stellen, worden een verplicht verblijf zonder aanraking met de buitenwereld voorgeschreven.

De Tangkoeban Praese in werking.

Van een aantal beklimmers van dezen berg, nabij Bandoeng, vernam de *Preangerbode* van 13 April j.l. volgende:

Omstreeks half tien arriveerde men aan den krater, die zich geducht weerde, wat evenwel niet belette om tot aan den rand te naderen.

Na enkele minuten echter wisten allen niet, hoe gauw zij beenen zouden maken. Een helsch kabaal, sterker dan een oogeblik te voren nog, liet zich hooren en toen werd plotseling de geheele omgeving met steenen gebombardeerd. Volgens de gegeven aandruiding waren er bij van wel een kubieken meter inhoud. Overal vlogen zij in het rond.

Een bij het gezelschap behoorende dame en twee koelies werden door kleinere projectielen getroffen en

ment van Boeton, begeleidde hem van uit Doallo aan de Zuidkust van Roemia tot halverwege Kolaka, waar de civiele gezaghebber van die plaats, met een troep politiedienaren de taak om hem te geleiden, overnam. Ook deze tocht leverde veel merkwaardigs op. Een aantal van westelijke naar oostelijke richting loopende parallel-ketenen moesten worden gepasseerd, waaronder een van vrij aanzienlijke hoogte, het Mendake-gebergte. In het midden werden groote vlakten gevonden. De marsch was echter uitermate moeilijk, daar het terrein geheel begroeid was met wouden van rotan en klimbamboe. Van de zes paarden, die op den tocht waren medegenomen, bleven er drie op het Mendake-gebergte van uitputting achter, terwijl er later nog een omkwam, zoodat de colonne nog slechts met twee paarden Kolaka bereikte.

De bevolking was nog nooit met Europeanen in aanraking geweest en de bemoeienis van het gouvernement had zich nog niet tot haar uitgestrekt. De tocht van den heer Elbert gaf echter aanleiding tot zulk een bemoeienis en wel op initiatief van de bevolking zelve. Van aanslag in de belasting was natuurlijk nog nimmer sprake geweest. Maar zie, wat gebeurde, toen de bevelhebber der dekkingscolonne om een 120-tal koelies als dragers vroeg. Niet minder dan 2000 lieden kwamen op, successievelijk; ieder den dag kwamen er weder anderen. En die lieden kwamen en vroegen om in de belasting te mogen worden aangeslagen! Zij wenschten te betalen en daarvoor een biljet te krijgen; daarmede, zoo redden zij, konden zij de vorderingen van hun hoofdgouvernement, gevoegelijk afwijzen.

De tocht heeft aldus geleid tot de registratie of gemakkelijke wijze van een flink deel der bevolking van deze streek.

Van Kolaka stak het reisgezelschap in een prauw naar Kabaena over, een eiland, 't welk dr. Elbert

FEUILLETON.

Een merkwaardige reis.

Dr. J. Elbert deed aan de redactie van *De Java-bode* 't volgende verhaal van de merkwaardige reis, door hem in het Oosten van onzen Archipel volbracht; hij reisde in opdracht van de Frankfurter Geografische Gesellschaft, en het doel van zijn reis was door zijn onderzoekingen vast te stellen, of en zoo ja, op welke wijze in praehistorische tijden samenhang had bestaan tussehen het Aziatisch en het Australisch vasteland. Het vraagstuk omtrent het oude continent Australië had hij tot klaarheid te brengen.

Hier zij in herinnering gebracht, dat volgens de oude theorie van Wallace, Indië te scheiden zou zijn in twee gebieden, het Aziatisch en het Australisch. De grens daartussehen zou loopen o.a. ten Oosten van Lombok. Langzamerhand was men aan de juistheid van deze theorie gaan twijfelen en had men de hypothese opgeworpen van een thans gedeeltelijk verzonken continent Australië, dat vroeger Azië en Australië zou hebben verbonden.

De onderzoekingen, welke dr. Elbert met het oog op deze opdracht had te verrichten, droegen een zeer veelzijdig karakter. Niet enkel moest de geologische gesteldheid van den bodem worden opgenomen, maar eveneens moest de fauna en de flora en de ethnografie van de te bezoeken streken worden bestudeerd en vergeleken. Van groot belang was bij een arbeid als deze de studie van de vischfauna, vooral die der rivieren en meren te achten. Trof men op verschillende eilanden in afgesloten wateren overeenkomstige vischsoorten aan, dan had men daarin een kostbare aanwijzing van een vroegeren samenhang.

Dr. Elbert vertrok ongeveer juist een jaar geleden op zijn expeditie. Hij was daarbij vergezeld van zijne echtgenote, mevrouw Elbert geb. Von Gram-

liepen
de ha
gesjou
ierd e
Het
beter
rugtoe
ligste.
Mer
Nie
gewel
gister
zwan
zooa
gewee
Op
eerste
zonde
een n
in de
pijen
Een
men g
waarn
Hoe
Loco
Een
bouw
na de
Een
reed
mede
raad
Er
van e
stand
liggen
worde
voorz
vuil,
een d
langz
nacht
vuil
ter, d
D
Gesch
dig z
In
brief
der v
zakel
Ned.-
„D
digen
zij h
Indië
zijn,
hoogs
nooit
zich
statee
ook
ten,
O
dekk
de —
ken.
had
binne
de m
zicht
durer
was
had
zen,
gema
bleve
To
pong
hoofd
deze
De
ding
te g
zij n
den.
het v
tent
opgel
Met
te ha
den
hebbe
goed
Ma
den

vatting
eens.
druk
bij ge
uitge
de op
in wij
en ter
runnen
lijk ge
ikwils
diep
trouw-

liepen onbeduidende verwondingen op aan den voet, de hand en aan het been. Een gladakker, die meegesjouwd was, kwam echter onder een flinken kanjer en sloeg morsdood.

Het gezelschap wist onder die omstandigheden niet beter te doen, dan maar zoo gauw mogelijk den terugtocht aan te nemen en dat was dan ook het veiligste.

Men kwam gelukkig behouden weer beneden.

Niet met onverminderd, maar met steeds toenemend geweld werkt de berg dus door. Dat bleek trouwens gisteravond tegen zes uur, aan de ontzagwekkende zwarte rookzuil, die zich boven den krater verhief, zooals ze tot dusver te Bandoeng nog niet te zien geweest was.

Op Lembang profiteerde men er natuurlijk uit de eerste hand van. Een onophoudelijk knallen, zelfs bijzonder zwaar, en telkens schoot onmiddellijk daarop een nieuwe bezending steenen, roodgloeiend, omhoog in de lucht, ver boven den berg uit, alsof het vuurpijlen waren.

Een buitengemeen schouwspel — en een waarvoor men geen stap te verzetten hoefde. Dat kon men waarnemen uit zijn voorgalerij!

Hoe Semarang vooruitgaande is, lezen wij o.a. in *De Locomotief*:

Een ambachtsschool voor Inlanders wordt er gebouwd, die ruim een ton kost. Zij zal vermoedelijk na de poewasa geopend worden.

Een nieuwe Europeesche school is zoo juist gereed gekomen, terwijl het nieuwe telefoonkantoor, mede voor een respectabele som gebouwd, een sieraad van de plaats belooft te worden.

Er wordt een aanvang gemaakt met het bouwen van een verbrandingsoven! De commissie van bijstand heeft de beschikking gekregen over een braak liggend stuk grond. De verbrandingsoven zal zóó worden ingericht, dat het brandende vuil tevens voorziet in een vóórverwarming van het kampongvuil, dat nat in den oven wordt gebracht en over een door het vuur verwarmd wordend hellend vlak langzaam voortglijdt tot in het vuur. De oven zal nacht en dag branden en minstens 60 kub. meter vuil per etmaal kunnen verbranden. Men meent echter, dat de capaciteit veel grooter zal blijken.

De kosten van een dergelijken oven zijn f 2000. Geschat wordt, dat er voor Semarang een zestal noodig zullen zijn.

In hetzelfde blad van 4 April lezen wij een open brief van het bestuur van de Afdeling Semarang der Vereeniging van Bouwkundigen, die de noodzakelijkheid bepleit van meer **technische scholen** in Ned.-Indië en speciaal een in die stad, o.m. zeggende:

„De particuliere ondernemingen hebben bouwkundigen noodig en laten die uit Europa komen, omdat zij hier niet te krijgen zijn. En dat, terwijl hier in Indië zelf meer dan voldoende krachten aanwezig zijn, die, zoo zij slechts in de gelegenheid komen,

hoogst merkwaardig noemt en dat overigens nog nooit was onderzocht. Het Nederlandsche gezag deed zich hier ook nog niet gelden. Dr. Elbert kon constateeren, dat het eiland niet vulkanisch is, en dus ook niet, zooals de heeren Sarasin meenden te weten, een vulkaan bezit.

Op Kabaena moest dr. Elbert — die hier zonder dekking en zonder geleide van een ambtenaar reisde — een bijzonder onaangenaam incident doormaken. In den strandkampong, waar hij geland was, had hij koelies weten te krijgen om zijn bagage het binnenland in te dragen. Het grootste gedeelte van de mannelijke bevolking was daarmede, onder toezicht der hoofden, gemoed, zoodat de kampong gedurende zijn afwezigheid vrijwel van mannen ontbloot was geweest. En van die gelegenheid, aldus geboden, had de bemanning van dr. Elbert's prauw, Boetoneezen, goed zeevolk, maar uiterst roofzuchtig, gebruik gemaakt om naar hartelust in den onverdedigd gebleven kampong te rooven.

Toen dr. Elbert met zijn begeleiders in den kampong terugkeerde en dit aan het licht kwam, wilden hoofden en bevolking, naar eigen opvattingen, over deze lieden recht doen.

De Boetoneesche bemanning werd ter verantwoording geroepen en gesommeerd om het geroofde terug te geven — wat geweigerd werd. Dan moesten zij maar worden opgehangen, decreeteerden de hoofden. Toebereidselen werden getroffen om te daad bij het woord te voegen. Aan de boomen, waaronder de tent van den heer Elbert stond, zouden zij worden opgeknoopt. De touwen werden reeds vastgemaakt. Met bijzonder veel moeite wist dr. Elbert hen over te halen zulks niet te doen; hij beloofde, dat de lieden bij terugkomst te Boeton door den civiel gezaghebber zouden worden gestraft. Ten slotte werd dit goedgevonden.

Maar toen het gezelschap op wegzeilen stond, wilden de hoofden het niet laten trekken alvorens de

om zich te ontwikkelen, niet behoeven onder te doen voor de geïmporteerde.

Ligt het daarom niet op den weg, niet alleen van de Regeering, maar van een ieder, die het wel meent met Indië, om mede te werken tot uitbreiding van het technisch onderwijs in Indië? Men bewere nu niet, dat de Indo het klerken-baantje prefereert boven elke andere betrekking, waarbij meer eischen aan lichaam en geest worden gesteld, want dat is een praatje, dat tegenwoordig niet meer gangbaar is! Als de Indo in de gelegenheid is zich te bekwaamen voor een of ander vak, dan zal hij zich niet tevreden stellen met het klerken-baantje, waarin hij weinig vooruitzichten heeft en waaruit hij thans ook verdrongen wordt door Inlanders en Chinezen.

Het is duidelijk, dat niet alle Indo's tot de studie zullen overgaan, indien daartoe gelegenheid bestaat, maar met zekerheid kan verwacht worden, dat een groot deel, dat nu, door gebrek aan onderwijsinrichtingen, zich tevreden moet stellen met het doorlopen van de lagere school, bij een voldoende aantal inrichtingen van middelbaar onderwijs, de studie zal voortzetten, om zich beter toe te rusten voor den strijd om het bestaan.

Het is gemakkelijk, een vader den raad te geven zijn zoon naar Soerabaja of Batavia te zenden tot het bezoeken der technische scholen, maar een ieder weet, dat een huisvader met een beperkt inkomen niet spoedig daartoe overgaat, omdat hij daarvoor een groot deel van zijn inkomen moet afstaan.

Bovendien is men, terecht, huiverig zijn kinderen op den leeftijd, waarop het karakter gevormd moet worden, aan vreemden in een groote stad toe te vertrouwen, zonder de gelegenheid te hebben, die kinderen van tijd tot tijd te bezoeken.

Als het met de plannen tot opheffing van den Indo ernst is, dan kan in deze richting veel goeds gedaan worden. In de eerste plaats dient Semarang, als een der hoofdplaatsen van Java, een dergelijke technische school te hebben. Acht de regeering het minder gewenscht, de ambachtsschool gelijk te stellen met de zusterinrichtingen te Batavia en Soerabaja, wat jammer zou zijn, welnu, zijn er dan zooveel bezwaren aan verbonden om Semarang een technische school te geven, op dezelfde wijze als te Soerabaja?

Het schoolgebouw, de H. B. S. bestaat, de onderwijskrachten kunnen gevonden worden onder de leerders der H. B. S. en het personeel van den Waterstaat.

Voor gebrek aan leerlingen behoeft niet gevreesd te worden.

In *De Stem van Indië*, orgaan van de Vereeniging *De Indische Bond*, wordt warme instemming hiermee betuigd.

Voorts vinden wij in *De Javabode* betreffende de **Semarangsche waterleiding** vermeld:

„De heeren Kern en Steinmetz gaan naar Buitenzorg om het verzoek van den gemeenteraad in zake de Oenarang-waterleiding voor Semarang te bepleiten.

waarde van het geroofde, dat nog steeds niet was terecht gebracht, was vergoed. Dr. Elbert was wel genoodzaakt aan dien eisch toe te geven. Later gaf hij de bemanning bij den civiel gezaghebber op Boeton aan, maar deze heeft aan de zaak geen verder gevolg gegeven.

Dat hij geen geleide bezat, speet dr. Elbert toen wel: het was hem aangeboden, maar hij had gemeend het te kunnen weigeren.

Behalve Kabaena doorkruiste dr. Elbert ook Moena en Boeton.

Bij de vaart tusschen deze eilanden had dr. Elbert tweemaal een ontmoeting met zeerovers.

Eens, in de straat tusschen Moena en Boeton, werd de prauw, waarin hij zich met zijn gezelschap bevond, op een gegeven oogenblik omsingeld: een groote prauw, een soort schoener, kwam vlak bij liggen, terwijl een zestal sampans het vaartuig der expeditie omsingelden. Eenige malen roeiden de sampans vlak langs de prauw, terwijl de opvarenden moeite deden om te zien, wie zich daarin bevonden. Blijkbaar wekte de prauw hun wantrouwen op: met haar zonnetent en de lantaarn in den mast, zag zij er anders uit dan gewone prauwen. Dr. Elbert kon over zes met geweren gewapenden beschikken en hield zich gereed. Eindelijk roeiden de sampans rakelings langs boord: de roovers staken hun hoofden over de verschansing. Toen zij daarbinnen zes geweren op zich aangelegd zagen en Europeanen ontwaardden, lieten zij zich weder in hun sampans zakken en verdwenen.

Later had nog een ontmoeting met roovers plaats op de Noordkust van Boeton, welke echter ook zonder gevecht afliep (de roovers zijn door een oorlogschip achterna gezeten en na een moeilijke vervolging onschadelijk gemaakt).

Na deze eilanden-bezoeken te hebben, begaf de expeditie zich naar Soembawa. Dit eiland werd in zijn geheel doorkruist, waarbij van de zijde der bevolking

The Berlitz School,

welbekend bij allen die met verloop in Nederland vertoeven.

Noordeinde 58a. - Telef. 2234.

TALEN

Duitsch - Engelsch - Fransch,
Italiaansch - Spaansch - Rus-
sisch - Hollandsch, enz, enz. -

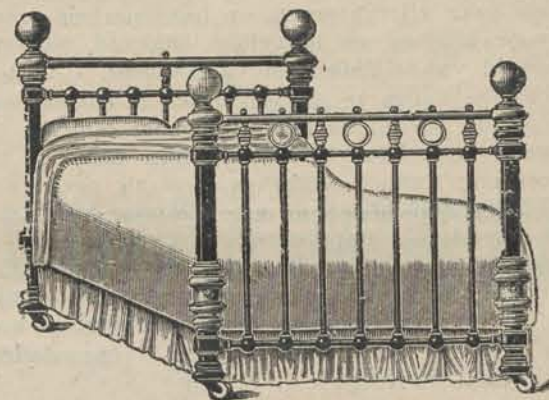
door leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak, vrij van dialect, bezitten.

Conversatie - Vertalingen - Literatuur.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE —
PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG



Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

VACANT

BRENGT EEN BEZOEK AAN

BOEATAN

Heulstraat 19 -:- DEN HAAG.

niet de geringste bemoeijking werd ondervonden. In Bima wijdde dr. Elbert zich aan het onderzoek der aldaar wonende, eigenaardige Orang Donggo en Orang Kolo. Verder gaf het geologisch onderzoek zeer merkwaardige resultaten. Het eiland is rijk aan mineralen en bevat o.a. vele goudriffen.

Het geheele eiland over werden magnetische en meteorologische waarnemingen gedaan door den heer Gröndler. Inzonderheid werd werk gemaakt van de magnetische storingen, waarvan het eiland het gebied zou leverén. Naar de gedane opnemingen komen die storingen enkel in het Westen (Ala-gebied) voor. Aan zulke storingen is, zij hierbij opgemerkt, o.a. de schipbreuk van de *Snip* toe te schrijven.

Op dit eiland alleen werden bij de verschillende tochten niet minder dan 650 K.M. afgelegd. De houding der bevolking was overal bijzonder gunstig. De Tambora werd nog door den heer Gröndler bestegen.

Van Soembawa begaven de reizigers zich naar Flores. Hier werd hoofdzakelijk het scheidingsgebergte bestudeerd, t welk van het Westen naar het Oosten loopt en van welks geologische gesteldheid tot dusver nog niets bekend was. Er werd ook hier zonder militaire dekking gereisd, en moeilijkheden werden van de zijde der bevolking niet ondervonden.

Eerst trok de expeditie van uit Endeh naar het Noorden, over het scheidingsgebergte, een hoogst moeilijke tocht, vanwege het zeer geaccidenteerde terrein. En verder werd van Endeh uit naar het Oosten getrokken door een zeer vulkanisch gebied.

Als geleide was hier aan den heer Elbert medegegeven de oud-aanvoerder en aanstoker van het verzet op Flores, de eertijds beruchte Kaka Doepa, die, na zijn onderwerping, een goed en vertrouwd vriend van het gouvernement geworden is. Dank zij den invloed van dezen persoon heeft dr. Elbert in de door hem zonder militair geleide bezochte streken, hoegenaamd geen moeilijkheden van de zijde der inboorlingen ondervonden.

In „De Week” bespreekt de hoofdredacteur van *Het Soer. Handelsblad: De Onderwijskwesitie in de Minahassa*, als inleiding beginnende met de woorden:

„Noord-Celebes is een mooi, interessant land, maar het ongeluk wil, dat het de decors vormt van een tooneel, waarop een ernstig bedoelde beschavings- en kersteningscomédie wordt opgevoerd. De bewoners van het gebied, verwant aan de Japanners, en met jezen in uiterlijk en innerlijk overeenkomst vertoonend, zijn volgepropt met een kennis, die bij vijfenegentig van de honderd individuen tot niets nut is.”

Na oordeelvellingen aangehaald te hebben van den heer van Kol, alsook van Dr. Gunning, vervolgt de heer van Geuns:

„Het onderwijs moge de zeden verzacht hebben, in 't algemeen heeft het het volkskarakter niet verbeterd en evenmin het streven naar materiele welvaart geprikkeld. Wat men bij schier alle laagstaande rassen opmerkt, die door geestelijke ontwikkeling boven hun vroeger beschavingsniveau worden opgeheven, neemt men ook waar bij de Minahassers: de psychologische evolutie houdt met den groei van het intellect geen gelijken tred en de vroegere evenwichtstoestand is verbroken. Dit uit zich door verschillende verschijnselen, als daar zijn: neerzien op handenarbeid, voorliefde voor klerken en dergelijke baantjes, een stijgend gevoel van eigenwaarde, genotzucht. Al deze verschijnselen vallen in de Minahassa te constateeren en het gevolg is, dat de inboorlingen er tamelijk onsympathiek zijn. Hun ijdeluiterij, hun naäperij zou men hun nog kunnen vergeven, zoo zij slechts het gezonde inzicht hadden van de — in een heel ander klimaat levende — Japanners en streefden naar de ontwikkeling van de hulpbronnen des lands. Doch die materie wordt door hen nagenoeg verwaarloosd, en dat het onderwijs hierin geen verandering heeft kunnen brengen, komt neer op een veroordeelend vonnis”, enz.

„Wanneer dus het gouvernement aan de zending, wier onderwijs nog dórder is dan het neutrale, zijn scholen overdroeg, zonder toekenning van een subsidie, zou het hierdoor een toestand bestendigen, die zelfs in de verte niet bevredigt.

Ik voor mij geloof niet, dat de overdracht der staatscholen op de zending zelfs de kerkelijke partijen in Nederland bijzonder sympathiek is. Reeds langer dan tien jaren toch is er sprake van die conversie en had minister Idenburg gewild, hij zou haar met zijn volgzame meerderheid hebben kunnen doordrijven. Dat dit niet geschied is, is tekenend. En al heeft de tegenwoordige minister, de heer De Waal Malefijt, er als Kamerlid sympathiek over gesproken, toch heb ik vertrouwen in zijn gezond inzicht, dat hem zijn groote verantwoordelijkheid in dezen zal doen gevoelen.

De heeren Frijling en mr. Kielstra zijn van regeringswege eenige maanden geleden naar de Minahassa gezonden om daar een onderzoek in te stel-

Deze staat nog op een zeer lagen trap van beschaving. Curieuse gebruiken werden hier geconstateerd. O.a. die bij het overlijden. In Midden-Flores zijn er stammen, die hun dooden in de boomen vastbinden; anderen wederom leggen ze in groote kisten, met kleine kisten daarbij; wanneer de lijken genoegzaam zijn vergaan, worden de overblijfselen in de kleine kisten opgeborgen.

Na Flores ging de tocht naar Wetar (Zuid-Westereilanden).

Dit eiland behoort onder de minst bekende van den archipel. Nimmer was het nog onderzocht; wel bevindt zich een posthouder te Ilwaki aan de Zuidkust maar deze is nooit verder dan een paal het binnenland ingegaan. Van dat binnenl. w s dan ook nog niets bekend.

Ook hier reisde dr. Elbert zonder dekking, niet uit eigen verkiezing, maar omdat het niet anders kon. Hij had om dekking gevraagd, maar deze kon hem van uit het nabij liggende Timor of Flores niet verstrekt worden, omdat Wetar administratief tot de residentie Ambon behoort en een dekking van uit die residentie zou dienen te worden betrokken. Aangezien het echter zeer lang zou hebben geduurd, aler de aanvraag om die dekking Ambon had bereikt en de dekking zelve op het terrein zou zijn aangekomen, besloot dr. Elbert het er maar weer alléén op te wagen. Deze maal echter ontmoette hij zulke moeilijkheden, dat hij den ondernomen tocht halverwege moest staken. (Hier zij opgemerkt, dat van regeringswege een voorstel is gedaan om de Zuid-Westereilanden met de residentie Timor te vereenigen; er is echter nog geen beschikking op gevallen).

Op Wetar had dr. Elberts te kampen, ten eerste met het wantrouwen der bevolking, en ten tweede met de moeilijkheid, welke een dreigende oorlog tusschen de twee hoofdgroepen van de bevolking van het eiland in het leven riep. Deze, welke gedeeltelijk van alfoersche, gedeeltelijk van gemengd papoeasche afkomst is, was veelal vijandig gestemd.

len. De inspecteur van het inlandsch onderwijs, Boes, heeft zich bij hen aangesloten. Het is te hopen, dat dit drietal de regeering zal weten te bewegen het denkbeeld der conversie op te geven en, in plaats hiervan, over te gaan tot een praktische hervorming van het onderwijs. Dat de leus zij: *Geen conversie, maar reorganisatie!*

In de Bataviasche bladen staan uitvoerige verslagen van de ontvangst aldaar van **Mr. Lorentz en zijne expeditie-genooten**. Aardig is 't te lezen, hoe vooral ook over de *Dajaks* algemeen de loftrumpet wordt gestoken. Zoo meldt de *Javabode* uit een onderhoud, dat de redactie met den leider had, o.m.:

Door de zorg van luitenant Habbema was alles voor het vervoer van den door een val gewonden heer Lorentz in gereedheid gebracht: op de moeilijkste punten waren onder zijn leiding gemakken aangebracht; er waren bruggetjes geslagen over stroommen, leuninggen aangebracht op lastige plekken, enz.

Te Alkmaar werd de terugkeerende expeditie op feestelijke wijze ontvangen. De *Dajaks*, die meesters zijn in het versieren, hadden hun best gedaan en alles was op eigenaardige en vroolijke wijze uitgedost.

Herhaaldelijk is reeds vroeger medegedeeld, hoe de reizigers de diensten der *Dajaks* op prijs stelden. De heer Lorentz is onuitputtelijk in zijn lof over deze trouwe en behendige lieden. Een groot voordeel van deze *Dajaks* boven andere koelies is, dat zij onder hun eigen hoofden stonden, aan wie zij als het ware blindelings gehoorzamen. Bij andere koelies heeft men mandoers, die zoo goed als geen gezag over hen weten te oefenen — maar bij de *Dajaks* is het een geheel andere zaak.

Een groot gemak levert ook de omstandigheid op, dat zij goede handwerkslieden zijn, in eenvoudige bedrijven van alle markten thuis. Blijven koelies van anderen landaard in de bivakken zitten, en kniezen zij zich als het ware dood, de *Dajaks* vinden altijd wat te doen; boschloopers als zij zijn, verspreiden zij zich in het bosch en vinden hun weg. Iets, wat op den algemeenen gang en de stemming bij de expeditie hoogst gunstig werkt.

De *Dajaks* van den heer Lorentz stelden ook belang in het doel van de expeditie, hetgeen uitkwam bij den tocht van uit het Wilhelmina-kamp naar de eeuwige sneeuw. Hoewel zij daartoe niet waren opgecommandeerd, sloten zich een hoofd en vijf andere *Dajaks* bij de reizigers aan — uit zuivere belangstelling.

In Alkmaar teruggekomen, hebben de *Dajaks* niets verzuimd van den tocht in hun tatoeëring te doen blijken. De heer Lorentz toonde ons een afdruk van den stempel, welke bij de tatoeëring had gediend: de figuur verbeeldde een berg, ongeveer in den vorm van een driehoek, zwart, met bovenaan een witte plek, de sneeuw. En door den berg heengewerkt, alerhande figuren, waaronder een soort draak met

Het wantrouwen der bevolking toonde zich vooral bij de poging van dr. Elbert om het „heilige” meer, Tihoe geheeten, 't welk zich in het binnenland bevindt, te bereiken. Vreemdelingen mochten het meer niet zien, zoo heette het en men wenschte te weten, wat dr. Elbert hier eigenlijk kwam uitvoeren. Zelfs de medegenomen koelies werden aangevallen en hun de kleren van het lijf gerukt. Slechts de verzekering, dat hij kwam om handel te drijven, kon de stemming der bevolking tijdelijk eenigermate verbeteren. Handeldrijven, dat wilden zij wel; en zij ging er op uit om haar koopwaren te voorschijn te halen, voor het meerendeel boschproducten. Dr. Elbert was nu wel genoodzaakt de rol van handelaar te gaan vervullen en ruilhandel te drijven, de eenige soort handel, welke deze primitieve menschen kennen. Van geld en van zijn waarde hadden deze hoegenaamd geen notie.

Rijksdaalders of goudgeld weigerden zij. Enkel wilden zij ze wel als sieraad gebruiken. Een man, een ringgit gekregen hebbende, boordé daar een gaatje door en hing het geldstuk aan een touwtje om den hals.

De koopwaren waren, naar onze inzichten, voor een spotprijs te krijgen. Een hoeveelheid was, ter waarde misschien van f 20, werd geruild tegen een parang van een waarde van 40 cents.

Een geheele karbouw, die Elberts wenschte te koopen, werd verkocht voor... zes centen. Het is waar, dat deze centen mooi opgepoetst waren en als zoodanig voor deze natuurmenschen een bijzonder begeerlijk bezit vertegenwoordigden. Ettelijke kati's rijst gingen voor 2 à 3 centen.

Dr. Elberts was er overigens al in geslaagd het bewuste meer te bereiken en terwijl hij zoolang door de hoofden opgehouden werd, zond hij zijn assistent uit, die langs een omweg het meer bereikte en het geheel opnam.

Verder oostwaarts willende gaan, stootte dr. Elbert echter op de voor hem onoverkomelijke moei-

open muil: de berggeest, die den reizigers den tocht had bemoeilijkt.

De redacteur van het *Nieuws v. d. Dag v. N.-I.* heeft bij het bezoek der *Dajaks* aan de bioscoop te Batavia tusschen die menschen gezeten en deelt iets mede van de aanhankelijkheid dier stoere kerels. Hij schrijft:

„Het was voorts alleraardigst om uit allerlei kleine trekjes te ontwaren, hoe de *Dajaks* de heeren Lorentz, Van Nohuijs en dr. Von Römer als het ware als hunne vaderlijke vrienden beschouwden. Geen spoor van „maloe”, zonder dat er daarbij sprake was van overvrijmoedigheid; zij vroegen vrijuit zooals een kind vraagt. En bevredigde het antwoord hen nog niet, dan zeiden ze niet: sajah, of enggih, of koelan, zooals „wel-opgevoede” inwoners van Java dat doen, maar dan vroegen ze verder, tot ze wisten, wat ze weten wilden.

Een aardig staaltje van de aanhankelijkheid van de *Dajaks* aan hunne leiders is te Soerabaja voor gevallen.

Het gezelschap reed in de stoomtram, gje hier en daar te Soerabaja een tamelijk goede pace er in zet.

Door de vaart en door de bries waaide de hoed des heeren Lorentz af en vloog uit den wagon, en onmiddellijk sprongen tien, twintig *Dajaks*, vermoedelijk onbekend met de gevolgen van een sprong uit een snel bewegenden trein, naar buiten om den hoed op te rapen.

Ze duikelden natuurlijk allen door elkaar, maar de zaak liep goed af, en hoewel een beetje geschaafd was degeen, die den hoed te pakken kon krijgen, toch opgetogen, toen hij het hoofddeksel terugbracht. Hij had zijn toewan een dienst kunnen bewijzen.”

Onder het opschrift: „Een bioscoop aangeklaagd”, lezen wij in *Het Nieuws v. d. Dag v. N.-I.*:

Degenen, die de bioscoop-voorstelling in den Dierentuin hebben bijgewoond, zullen vermoedelijk niet aanstonds hebben gemerkt, dat zij een film voor zich zagen adraaien, die bijna de oorzaak, althans het onderwerp was geworden van internationale verwikkelingen.

Wij bedoelen de episode uit den Fransch-Duitschen oorlog:

Een Fransch genie-officier wordt uitgezonden om een brug in de lucht te laten springen. Hij wordt gevangen genomen, maar de dochter van den man, in wiens huis hij wordt bewaakt, wordt verliefd op hem, houdt den Duitschen schild-wacht aan de praat, houdt dien rustbewaarder schertsend de oogen dicht, zoodat de officier kan ontsnappen en na nog een paar avonturen, waarbij hij een anderen schildwacht „neerlegt”, zijn opdracht kan uitvoeren.

Dat was de geheele film, en die vertooning heeft de aandacht getrokken en de ergernis opgewekt van het Deutsche Generaal Consulaat in zoo hooge mate, *der Herr Kaiserlich Deutscher General Consul* in hoogst eigen persoon de aandacht van de *hiessige*

lijkheid van den dreigenden oorlog tusschen de vijandig gezinde stammen. Zijn dragers, Alfoeren, wilden op een gegeven punt niet verder: 't was daar de grens hunner vijanden, die zij niet zonder doodsgevaar konden overschrijden. En allerlei invallen en aanvallen werden voorbereid. Er was op die wijze op Wetar niets aan te vangen en dr. Elbert maakte daarom van de gelegenheid, geboden door de verschijsning van een boot der Paketvaart, gebruik om zich daarin met zijn gezelschap in te schepen. Hij is toen naar Java teruggekeerd.

Over de wetenschappelijke uitkomsten van zijn reis is dr. Elbert zeer voldaan. Naar zijn oordeel bevestigen die uitkomsten volkomen de hypothese omtrent het vroegere continent Australië.

Dit continent moet voor het einde van het tertiaire tijdperk, waarin het geleidelijk begon uiteen te vallen, de eilanden Java, Sumatra, Borneo, Celebes hebben omvat en met Azië hebben verbonden; met welk werelddeel het door den Timor-archipel en de Kleine Soenda-eilanden samenhangt.

Een reusachtige hoeveelheid wetenschappelijk materiaal is door dr. Elbert bijeengebracht, terwijl groote collecties op het gebied van ethnografie, fauna, flora en mineralen door hem zijn verzameld. Onder meer voert hij een verzameling van 3000 vischen mede.

Mevrouw Elbert heeft den reiziger overal vergezeld en was hem bij zijn arbeid op tal van wijzen behulpzaam, vooral bij dien op ethnografisch gebied en bij het maken van preparaten.

De gezondheidstoestand van de leden der expeditie is altijd voortreffelijk geweest en van de vermoedenssen van een reis van een jaar in onherbergzame streken zijn bij hen geen sporen overgebleven.

De reizigers denken spoedig per duitche mail naar hun vaderland te vertrekken. De heer Elbert zal de uitkomsten van zijn arbeid daar uitwerken en in druk doen verschijnen.

autoriteiten op de — voor Duitsland — landsverraderlijke film heeft gevestigd.

Zij kon slechte gevolgen voor Duitsland hebben.....

Maar het Consulaat waaakte, en denonceerde de film bij den Resident. En aangezien het voor dien hoofdamtenaar niet wel mogelijk was om den Consul Generaal precies te zeggen, wat hij wel dacht van deze heerlijke geschiedenis, benoemde hij een commissie van politie-ambtenaren, deskundigen op het gebied van Nationale Eer, en deed de film voor hen afdraaien.

Eén keer ging de film, en de commissie deed alle mogelijke moeite om te zien, wat eigenlijk de verbolgenheid van het Consulaat had opgewekt. Een tweede maal werd de geschiedenis vertoond, en ook toen snaptten de commissie-leden niet, wat er eigenlijk aan de hand was; in welk opzicht die film kon zijn lasterlijk beledigend, hoonend voor de Nationale Eer van Duitsland of ondermijnd voor de discipline in het Duitse leger.

En toen de film voor de derde maal was vertoond kwam de Commissie zootwaar tot de conclusie, „dat het zoo erg niet was.”

Gevolg van dit oordeel: groote ontstemming op het Consulaat. Zóó groote ontstemming zelfs, dat het zeer de vraag is, of de zaak hiermede zal afloopen. Wij hoorden reeds mompelen van een protest in den Haag.....

Een nieuwe instelling.

Het voornemen bestaat bij de Regeering om bij de begroting voor het volgend jaar rekening te doen houden met de indienststelling van een technoloog, die bestemd zal zijn om op te treden als chef van een op te richten laboratorium voor onderzoek van metalen. (Javabode).

WEST-INDIË.

SURINAME.

De begroting voor 1911.

Door de Koloniale Staten is voorloopig verslag op de ontwerp-begroting voor 1911 uitgebracht.

Wederom werd aangedrongen op verruiming van den tijd voor de behandeling der begroting door de Staten met eene maand. Men meende, dat zoowel bestuur als Staten doordrongen zijn van de groote moeilijkheden, verbonden aan een goede en juiste behandeling binnen den tijd van zes maanden. Daarom was ook bij de behandeling der begroting voor het loopende jaar, aanbevolen de opening der Koloniale Staten te verschuiven van den tweeden Dinsdag in Mei tot den tweeden Dinsdag in Juni.

Algemeen werd instemming betuigt met het financiële plan-Fock.

Nu ten slotte het bestuur verklaart, dat het streven moet zijn om geleidelijk zooveel het kan het subsidie van het moederland voor de huishoudelijke uitgaven, zooals die bij paragr. 4 van de Memorie van Toelichting zijn aangegeven, te verminderen tot ten slotte die huishoudelijke uitgaven uit eigen inkomsten worden betaald, verklaarde men zich volkomen bereid naar deze beginselen met het bestuur mede te werken.

Algemeen had men voor de toekomst van de kolonie goede verwachtingen van de rubbercultuur en meende men, dat het op den weg van het bestuur lag haar zooveel mogelijk te bevorderen en aan te moedigen.

Meerdere leden betwijfelden, of het dienstbelang bevorderd wordt door de detachering alhier gedurende enkele jaren van personen, die belast worden met de functien van gouvernements-secretaris, zooals in de laatste jaren het geval is.

Bij de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer betrekkelijk het wetsontwerp tot definitieve vaststelling der koloniale huishoudelijke begroting van Suriname voor het loopende dienstjaar, werd door den Minister van Koloniën te kennen gegeven, dat het in dat Voorloopig Verslag ter sprake gebrachte denkbeeld om Nederlandsche rechtters voor eenige jaren naar Suriname te detacheren, kort te voren onder de aandacht van Zijne Excellentie was gebracht in den vorm van een voorstel, gedaan door den Gouverneur dezer kolonie.

Men vertrouwdde, dat dit voorstel van den Gouverneur zijn grond niet zal hebben gevonden in de meening, dat de justitie alhier niet voldoet. Immers was men van oordeel, dat daarvoor geen aanleiding bestaat.

Naar aanleiding van verschillende onlangs openbaar gemaakte verzoeken om afstand van domeinland in allodialen eigendom (vergelijk de Gouvernements Advertentiebladen van 21 Januari l.l. No. 7, van 18 Februari l.l. No. 18) meende men het bestuur in overweging te moeten geven niet over te gaan tot

uitgifte in eigendom van dergelijke uitgestrektheden domeinland, dan wanneer het aan het bestuur gebleken is, dat die afstand bepaald noodig is voor uitbreiding der cultures van aangrenzende ondernemingen of wanneer de inwilliging van het verzoek beslist in het belang der kolonie moet worden geacht.

De Staten blijven bij hunne aanvankelijke meening, dat — op grond van de hooge kosten daaraan verbonden in verband met de geringe resultaten, die van die uitgaven te verwachten zijn — het geen aanbeveling verdiende de boschexploitatie — zij het ook op verkleinde schaal — voort te zetten, maar integendeel de detachering van den houtvester zoo spoedig mogelijk te doen ophouden en het toezicht over de heveaproef-exploitatie te brengen onder het Landbouwdepartement.

Gevraagd werd op grond waarvan de opleidingskosten van den adjunct-houtvester Gonggrijp op rekening van Suriname werden gebracht.

De meerderheid der leden verklaarde zich bereid om mede te werken tot elke reorganisatie van het gewoon lager onderwijs voor zoover daarin verbetering kan worden gebracht. Vooraf echter moest huns inziens in het oog worden gehouden, dat dit onderwijs in de eerste plaats behoort te blijven wat het is, namelijk het aan de nog ten eenenmale onontwikkelde kinderen leeren lezen, schrijven en rekenen en het bijbrengen van eenige algemeene ontwikkeling. De tijd, daarvoor door de wet gesteld, namelijk van zeven tot twaalf jaar, wenschte men hoofdzakelijk voor niets anders te gebruiken dan voor het zuiver gewoon lager onderwijs. Vooral waar 't geldt kinderen van onvermogenden, die over 't algemeen niet in de gelegenheid zijn goed bewaarschoolonderwijs te genieten, scheen het op ledooelden tijd beslag leggen voor andere leervakken dan de genoemde zeer ten nadeele te strekken van het onderwijs.

Om de bedoelde reorganisatie naar de methode van Booker Washington in te voeren, was het, naar de meening van de leden aan het woord, niet noodzakelijk, dat een of meer personen een studiereis naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika moeten maken om aldaar de onderwijs-inrichtingen te bezoeken.

De landbouwscheikundige, die volgens het voorstel van het bestuur onder den titel van gouvernements scheikundige aan het departement van den geneeskundigen inspecteur zal worden verbonden, schijnt dus niet bepaald noodig geweest te zijn voor het landbouwdepartement, daar deze titularis hoofdzakelijk aangewezen werd voor andere werkzaamheden.

Dit versterkte sommigen in de door hen vroeger uitgesproken meening, dat het personeel van het landbouwdepartement te omvangrijk is en dat onder anderen geen behoefte bestaat aan een directeur-plantkundige en een ander plantkundige er bij. Vandaar, dat laatstbedoelde leden bezwaar maakten tegen de aanstelling van een tweeden plantkundige en hun leedwezen er over uitspraken, dat de Minister van Koloniën gemeend heeft opnieuw een krediet voor de bezoldiging van een tweeden plantkundige op de begroting te moeten uittrekken.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De inlandsche gevangenis zij tevens een handwerkplaats voor inlanders. Als algemeene opinie geldt, dat iemand, die tot gevangenisstraf is veroordeeld, een misdraad heeft gepleegd, als diefstal, roof, moord of iets dergelijks.

Behalve deze misdadigers zijn er echter ook lieden in de gevangenis opgesloten, die niet wegens zulk een grof misdrijf zijn veroordeeld, doch alleen wijl zij eene overtreding hebben begaan en de hun daarvoor opgelegde geldstraf, wegens gebrek aan gereed geld, niet hebben kunnen voldoen. Niettemin worden zij op één lijn gesteld met bovengenoemd „slecht volk.”

De bedoeling van den strafwetgever bij het opleggen van vrijheidsstraffen is den daders, die op eenigerlei wijze aan de gemeenschap of aan een bepaald persoon letsel hebben toegebracht, een les te geven, ter voorkoming van mogelijke herhaling, zoomede om tot waarschuwend voorbeeld te dienen voor hen, die neiging mochten gevoelen denzelfden slechten weg op te gaan.

Wordt echter door zulk een „les” werkelijk het beoogde doel bereikt? vraagt Bagelener in de Medan Prijaji van 5 Februari 1910 No. 3.

Er zijn personen, die zulks ontkennen en die van oordeel zijn, dat het opleggen van een vrijheidsstraf aan personen, die, wegens overtreding, zijn vervolgd, niet alleen geen nut heeft, maar zelfs schadelijk werkt, omdat zulk een vrijheidsstraf veelal het goede, dat er nog in dien mensch bestaat, verstikt.

Vele inlanders toch denken ten deze, dat, als eenmaal de goede reputatie verloren is, men reeds te ver op den slechten weg is geraakt om nog terug te treden en dan er de voorkeur aan geven verder te gaan met het bedrijven van slechte handelingen. Deze gedachte spruit gewoonlijk niet voort uit eigen ge-

TELEPHOON No. 9540 y.

ATELIER D'ART

PORTRAITS EN PEINTURE ET
EN SCULPTURE (BAS RELIEFS)

SPECIALITÉ EN AQUARELLES ET PASTELS
TRAVAUX D'ART FINS

FRANS W. A. TEUNISSEN

MAISON DE PREMIER ORDRE

LA HAYE

SMIDSWATER 21A

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek - - - -
Barentszstraat

TELEF. 1769.

AANLEGGEN VAN ELECTRISCHE LICHT- EN
BELLENLEIDINGEN.

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG, Boekhorststr. 149.

DEN BOSCH, Vughterstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S, INGEBOUWDE PIANO'S ORGELS.

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. of f 50.— p.j. af.

VLEUGELS van f 8.— p.m. of f 80.— p.j. af.

SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

TECHNISCH HANDELSBUREAU

E. CHAULAN

TELEPHOON 6216.

TELEPHOON 6216.

2e Sweelinckstraat 73 - 's-Gravenhage.

De nieuwste onderdelen en accessoires voor
AUTOMOBIELEN.

Vertegenwoordiger voor Auto-Omnia, Parijs.

Elastieken Kousen uit Europa's 1e fabriek, volgens verklaring der gebruikers, het langst van alle soorten elastisch blijvend, per paar f 3.75, vanaf no. 9 f 4.25. Hospitaaldoek 1e kw. f 1.75 p. meter. Thermogewatten f 0.65. Koorts-thermometers met controlebewijs f 0.60. Breukbanden dubbel f 2.25, enkel f 1.25. - Houtwolmatrassen f 2.25, Luchtkussens en Ondersteken in huur à f 1.— p. maand. „DE GEDE”, Witte de Withstraat 20. Telefoon 6033.

VACANT.

PIERRE SCHREINER

- ZOUTMANSTRAAT 18-20-22 -

TELEFOON 1864 - DEN HAAG

:-: AMEUBLEMENTEN. :-:

moed, maar wordt door de gewoonte-misdadigers bijgebracht.

Zijn die aanrakingen met de gewoonte-misdadigers vele, dan leiden ze er al spoedig toe het karakter der andere veroordeelden geleidelijk slechter te maken, zoodat deze na invrijheidstelling weder den slechten weg opgaan.

Herhaaldelijk komt het immers voor, dat eene opname in de gevangenis door zulke slechte lieden wordt gewenscht, omdat zij dan vrije voeding zonder prestatie van arbeid genieten en er dus een genoegen in scheppen door het inlandsch publiek te worden besproken en te worden gevreesd.

Wil men aan dezen verkeerden toestand een einde maken, dan moeten, naar de meening van den schrijver, in de gevangenis de wegens overtreding veroordeelden van misdadigers streng worden gescheiden.

Verder late men vooral eerstgenoemden steeds hoorlijk en nuttig werk verrichten en geve hen onderwijs in den godsdienst, alsmede in eenig ambacht, hetgeen nog het voordeel oplevert, dat zij, bij terugkeer in de maatschappij, bekwaamer en minder lui geworden, zichzelf beter dan vroeger kunnen helpen en dus gemakkelijker in hun levensonderhoud zullen kunnen voorzien.

Bij het geven van godsdienstonderwijs zal natuurlijk ieders geloof moeten worden geëerbiedigd, terwijl het ambachtsonderwijs, zooals o.a. te Poerwokerto geschiedt, zal moeten plaats hebben in loodsen, welke in de nabijheid der gevangenis moeten zijn gelegen.

Men kan zich daar dan bekwaamen b.v. in het timmermansvak, in het vlechten, in het vervaardigen van voetenvegers, enz. Ingeval van verkoop kan het gekk ter beschikking worden gesteld van de plaatelijke besturen en van de vervaardigers. Eene dergelijke regeling werd met kracht voorgestaan door wijlen den assistent-resident De Wolff van Westeroede, maar zij schijnt thans niet meer te worden gehandhaafd.

De met die regeling toen verkregen resultaten zijn, volgens schrijver, wel goed, maar niet afdoende geweest. De door de gevangenen opgedane kennis van handenarbeid was namelijk niet voldoende om de in vrijheid gestelden in staat te stellen in hun levensonderhoud te voorzien. Ondanks dit feit, verdient het z.i. toch alleszins aanbeveling om deze belangrijke zaak opnieuw en met kracht aan te pakken.

De Javaan is in handenarbeid over het algemeen — dit is voldoende bekend — sterk achteruitgegaan. Alle vreemdelingen en ook de inlandsche hoofden bijv. voorzien zich van meubelen, die door de Macao-Chineezzen worden vervaardigd, hetgeen zijn oorzaak vindt in het feit, dat dit fabrikaat beter en fraaier is dan het Javaansch maaksel en den koper meer aantrekt. Toch heeft de Javaan zeer veel aangeleg voor handenarbeid, als hij er slechts gelegenheid kon vinden tot goed onderricht. Er bestaat voor den inboorling in deze geen leiding, veel te weinig aandacht wordt over het algemeen aan dit onderwerp geschonken. Wel is waar zijn er onlangs van bestuurswege drie kostbare ambachtsscholen te Batavia, Semarang en Soerabaja opgericht, maar dit aantal is voor geheel Java niet voldoende, en deze scholen worden alleen bezocht door inlanders uit de volksklasse, die op genoemde plaatsen of in de nabijheid daarvan wonen.

Jongelieden uit Banjoemas bijv. gaan niet naar Semarang ter ambachtsschool, meent schrijver, om de volgende redenen:

10. vanwege de daaraan verbonden groote kosten;
20. omdat de ouders huiverig zijn hunne zonen alleen te laten wonen op plaatsen, welke ver van hen verwijderd zijn en gevaarlijke afleidingen aanbieden;
- 3b. omdat men vreest, dat het ambachtssvak niet voldoende geldelijke uitkomsten zal opleveren;
40. omdat velen de voorkeur geven aan een onbezoldigde schrijversbetrekking bij het bestuur in hun eigen streek.

Wil men de eerstgenoemde bezwaren ondervangen, dan zouden z.i. het aantal ambachtsscholen belangrijk moeten worden vermeerderd. Op de vervulling van dit denkbeeld kan, met het oog op den stand der Staatskas, niet worden gerekend, vreest schrijver. Hij raadt daarom aan het ambachtsonderwijs te brengen in de bredere lagen van de maatschappij, door de gevangenis te doen dienen als leer- en werkplaats voor handenarbeid.

Een Javaansche componiste. Het is zeker nog niet algemeen bekend, hoewel reeds vroeger in deze rubriek er de aandacht op gevestigd werd, dat Ned.-Indië een componiste van Javaanschen bloede rijk is, die kransig voor den dag komt. Raden Adjeng Soedarni heette de toonzetster, die onlangs in het huwelijk is getreden met den oudsten zoon van wijlen Pangeran Mangkoenegoro V, Raden Mas Harjo Soerjokoesoemo, die haar tegelijk moeder maakte over een tiental

stiefkinderen, zoodat zij haar tijd nu wel grootendeels aan andere bezigheden dan muziek zal wijden. Zij woont te Soerakarta en moet ook uitstekend piano spelen. Den 30sten April, op den feestavond, dien mevrouw Van den Steen te Soerabaja zou organiseren ter eere van Prinses Juliana's verjaardag, zou van de Javaansche componiste worden gegeven *Souvenir de Paras*, voor het orkest bewerkt. Daar zij vroeger wel eens af en toe een compositie afstond aan het Maleische Damesweekblad *Poetri Hindia*, staat haar naam ook onder de redactrices van dat tijdschrift vermeld.

Als hoofdredactrice van *Poetri Hindia* is sedert Januari 1910, in plaats van mevrouw L. Elmensdorp—Staal, opgetreden Mevrouw J. Binkhorst—Martel, die hoofdzakelijk het Hollandsch gedeelte van den tekst verzorgen zal. Het viel ons echter op, dat in de nummers der laatste maanden weinig in het Hollandsch geschreven artikelen voorkomen, behalve de beschrijving van het bamboevlechtwerk van Tangerang, door Raden Ajoë Hendraningrat, welke reeds vroeger in *Het Koloniaal Weekblad* werd opgenomen.

Ook trof 't ons, dat Mevrouw Binkhorst aankondigt dat zij de ingezonden hollandsche artikelen ongecorrigeerd zal doen opnemen. Voor schrijfsters en lezeressen eener voor haar vreemde en moeilijke taal lijkt ons dit geen gelukkige methode, daar de medewerksters zoodoende de fouten, die zij mogelijk maakt hebben, niet te weten komen, terwijl Inl. lezers daardoor zelfs onwillekeurig in dezelfde onjuistheden kunnen vervallen.

In een berichtje, gericht aan de Hollandsch sprekende lezers van het tijdschrift, wordt aangekondigd, dat de heer J. J. Meijer, vertegenwoordiger en mederedacteur voor Nederland, heeft weten te bewerken, dat de uitgevers van geïllustreerde en andere bladen, welke naar zijne overtuiging geschikte lectuur opleveren aan Inboorlingen en Tiong Hoa's, die Nederlandsch kennen, door zijne tussenkomst geregeld recensienummers aan het blad zullen doen toekomen. Zooveel mogelijk zal de redactie daaruit een overzicht geven, opdat de lezers een denkbeeld van den inhoud krijgen. Sommige artikelen zullen zij in hun geheel vertalen.

Verder zegt de redactie:

„Tijdschriften of bladen, van wie wij geen recensie-nummers ontvangen, worden niet alleen door ons nooit genoemd, maar wij wenschen onze lezers ten sterkste af te raden zich daarop te abonneren, daar onze vertegenwoordiger ze voor hen niet geschikt acht.”

Dit lijkt ons een eigenaardige opvatting. Als eerlang ook deze gunstig beoordeelde tijdschriften mochten ophouden recensie-nummers te zenden, zou dan geen enkel Nederlandsch blad geschikt zijn voor de hollandsch verstaande lezeressen der *Poetri Hindia*?

Tevens moeten wij hier wijzen op een misvatting betreffende het lidmaatschap van „Oost en West”, voorkomende in het artikeltje, getiteld: „Soedi Kampir.” Volgens de statuten der Vereeniging bedraagt n.l. het minimum lidmaatschap voor Ned.-Indië f 2.50 en kunnen de leden geen ander domicilium kiezen dan hun woonplaats.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Het oordeel van een Jong-Japanner over de Jong-Chineesche beweging in Nederlandsch-Indië. Een Jong-Japanner, met name *Myansie*, hoofdagent van het Japansche Nieuwsblad *Asahi Sjimboen* werd — tijdens zijn verblijf te Bandoeng — geïnterviewd door *Oey Siam Tjong* van Tegal over den voortgang der Jong-Chineesche partij in N.-Indië.

In het toen door hem gegeven oordeel, dat in de **Tiong Hoa Wi Sien Po** van 22 Februari, 1 Maart en 8 Maart 1910 Nos. 217, 218 en 219 is opgenomen, verklaarde de heer *Myansie*, dat, naar zijne meening, de door de Jong-Chineezzen in Ned.-Indië verkregen uitkomsten nog slechts wezen op een eerste begin van actie van een pas in het leven geroepen instelling.

Hij bracht daarbij hulde aan het doel der Jong-Chineesche beweging, tengevolge waarvan zoovele scholen werden opgericht, die de Chineesche jeugd op hooger intellectueel peil kunnen brengen, terwijl hij tevens het feit in herinnering bracht, dat de Japansche intellectuele ontwikkeling, alvorens het tegenwoordig stadium te bereiken, een even moeilijke periode heeft moeten doormaken als thans de Chineesche in Ned.-Indië.

Nog geen 30 jaar geleden toch werd aan het volksonderwijs in Japan in het geheel geen zorg besteed; eerst toen men de ondergane beleedigen van de Westersche rassen had gevoeld, ontwaakte het land uit zijn diepen slaap en wist men door aaneensluiting gedaan te krijgen, dat vele Japansche scholen werden opgericht, die door het volk werden bekostigd.

Evenals tegenwoordig in China, bestonden er destijds ook in Japan eene behoudende en eene voor-

uitstrevende partij. De eerste streefde naar handhaving van de bestaande toestanden en gebruiken; de laatste beoogde het gebrekkige in het bestaande te verbeteren en meer in overeenstemming te brengen met den tijdgeest. Het is nog zoo lang niet geleden, zeide de heer *Myansie*, dat de Japanners lang hoofdhaar in een knoop droegen. De Jong-Japansche partij heeft ook daarin als in zoovele verouderde gebruiken met zekeren dwang verandering ten goede gebracht. Die uitkomsten zijn echter verkregen na zwaren strijd tusschen Oud- en Jong-Japan, waarin van weerszijden vele offers zijn gevallen.

Zooals gezegd is, gingen na de ondervonden vernederingen door de Westersche rassen de oogen der Japansche Regeering open en toen heeft zij, door aaneensluiting met de Jong-Japansche partij, met kracht haar taak opgevat en door het geheele land scholen opgericht. Thans kan men dagelijks waarnemen, dat met voortvarendheid en gestrengheid naar verhoogde volksoontwikkeling wordt gestreefd. Ten aanzien van de gebrekkige regeling van het Chineesche passenstelsel in Ned.-Indië, dat de Chineezzen aan handen en voeten bindt, ondanks het feit, dat de meesten hunner zich altijd als rustige burgers hebben gedragen, merkte de heer *Myansie* op, dat daarin alleen door aaneensluiting van alle Chineezzen verandering ten goede kon worden gebracht, en dat z.i. die gewenschte aaneensluiting slechts kon worden bereikt, wanneer alle Chineezzen dezelfde taal spreken en verstaan.

Wanneer alle Chineesche hoofden eenstemmig over die bestaande passenregeling hunne bezwaren bij de bevoegde autoriteiten voorbrachten, zou zulks zeker eene uitwerking ten goede niet missen.

Zeer bevreemde het hem waar te nemen, dat de leiders der Jong-Chineesche beweging en van de Chineesche scholen in Ned.-Indië aan de kennis van de Nederlandsche taal de voorkeur geven boven de kennis van eigen taal en letterschrift.

In Japan zou van iets dergelijks geen sprake zijn; dat land is vooruitgegaan met behoud van de kennis van eigen taal en letterschrift.

De Chineezzen in Ned.-Indië moesten met betrekking tot de moelijkheid in zake het passenstelsel niet vergeten, dat zij zelve aan de handhaving van die regeling veel schuld hebben, in aanmerking genomen het bekende feit, dat zij zich steeds veel met opiumaangelegenheden hebben ingelaten. Konden zij die clandestiene bemoeienis geheel nalaten, dan zou, naar de meening van den heer *Myansie*, de oude passenregeling wel spoedig plaats maken voor eene nieuwe en betere.

Nog beter ware het, wanneer alle Chineezzen het gebruik van opium opgaven, hetgeen, als zij daartoe konden besluiten, het moreel en fysiek van den geheelen Chineeschen stam ten goede zou komen en den eerbied voor het Mongoolsche ras zou verhoogen.

Bij het bespreken van het onderwerp der behandeling van overtredingszaken op de gehate politierol in Ned.-Indië, wees de heer *Myansie* er op, hoe het intellect der Ned.-Indische Chineezzen, tengevolge van het overmatig gebruik van opium, van hun voorliefde voor wilde en gaïante avonturen en van de gewoonte om te jonge huwelijken te sluiten veel geleden heeft. Het ontbreekt den Chineezzen dikwijls niet aan gezond verstand en vlug begrip, maar zij moeten hun zenuwstelsel behoorlijk verzorgen, willen zij hun nakomelingschap gezond en krachtig houden. Dit laatste wordt lang niet altijd voldoende in acht genomen.

Japan daarentegen gaat, z.i., ondanks de daar bestaande uitgebreide prostitutie en ondanks de nog bestaande geringschatting der vrouw, steeds vooruit, een feit, dat zijn oorzaak vindt in de omstandigheid, dat de Japansche vrouw zichzelf goed verzorgt en tegen te jeugdige huwelijken waakt.

Volgens de zielentelling zijn er 30% meer vrouwen dan mannen in Japan, hetgeen de aandacht van den Mikado heeft getrokken en aanleiding heeft gegeven tot het nemen van verschillende Regeeringsmaatregelen op godsdienstig en hygienisch gebied.

Vele Chineezzen zijn in Indië, tengevolge van eene wilde en onregelmatige levenswijze, op den verkeerden weg, hebben dientengevolge een verkeerden kijk op toestanden, personen en zaken, en komen daardoor op de gehate politierol terecht.

De heer *Myansie* had, tijdens zijn verblijf op Java, een 25-tal Chineesche scholen bezocht en met zorg het door de besturen dier scholen voorgeschreven onderwijsplan nagegaan en daarbij de overtuiging gekregen, dat de wijze van onderricht geven niet altijd goed werd begrepen. Dit verraste hem evenwel niet, waar het hem bekend was, dat de eenstemmigheid in de Chineesche besturen van de scholen der Jong-Chineesche partij vooral te wenschen overlaet, en hetzelfde verschijnsel vroeger ook in Japan was waargenomen. Wanneer het onderwijsplan door de Chineesche bestuursleden der scholen blijft aangege-

ven, dan zoude, volgens den heer *Myansie*, het resultaat van het onderwijs ook altijd ongunstig blijven en veel geld op ondoelmatige wijze worden besteed. Voor de regeling van het onderwijs zijn, meende hij, moreel hoogstaande deskundigen noodig, die goed bekend zijn met de maatschappelijke vormen. Doch daar het bekend is, dat dergelijke lieden niet gemakkelijk zijn te vinden en niet altijd beschikbaar zijn, zoo zag hij den toestand der Jong-Chineesche partij in Ned.-Indië vooreerst niet erg optimistisch in.

Van Vreemde Koloniën.

De *Deutsche Kolonialgesellschaft*, wier geïllustreerd orgaan, het weekblad *Deutsche Kolonialzeitung*, geregeld op de leestafel Heulstraat 17 ter kennisname ligt, zendt ons een uitnodiging met uitvoerig program voor het in Oktober a.s. te Berlijn te houden Koloniaal Congres, waaraan wij het volgende ontleenen:

Aufforderung.

Die Arbeiten und Ergebnisse der beiden Kolonialkongresse 1902 und 1905 haben vor der öffentlichen Meinung des Mutterlandes wie des Auslandes volle Anerkennung gefunden. Auf Grund des auf dem Kolonialkongresse 1902 gefassten Beschlusses, den Deutschen Kolonialkongress zu einer ständigen Einrichtung zu machen, soll in diesem Jahre der dritte Kongress abgehalten werden. Die Beteiligung an den Kolonialkongressen nimmt immer mehr zu. Während 1902 70 und 1905 87 gemeinnützige Vereine und Institute an der Veranstaltung beteiligt waren, haben sich jetzt 117 Vereine usw. gemeldet.

So ergeht denn an alle Freunde kolonialer und überseeischer Betätigung erneut die Aufforderung, durch einmütige Beteiligung auch an dem dritten Deutschen Kolonialkongress 1910 aufs neue zu bekunden, das wir Deutsche zusammenhalten, wo es sich grosse nationale Bestrebungen handelt.

Der Deutsche Kolonialkongress 1910 soll unter dem Präsidium Seiner Hoheit des Herzogs Johann Albrecht zu Mecklenburg, Präsidenten der Deutschen Kolonialgesellschaft, am 6, 7 und 8 Oktober 1910 im Reichstagsgebäude zu Berlin stattfinden.

Das vorläufige Programm des Kongresses ist hier beigefügt. Das endgültige Programm wird im September 1910 herausgegeben werden.

Mitglied des Kongresses können Herren und Damen gegen Zahlung von 12 M. werden.

Das Interesse, welches Sie den kolonialen und überseeischen Bestrebungen entgegenbringen, veranlasst uns, Sie zur Teilnahme an dem Kongress aufzufordern. Für den Fall Ihrer Geneigtheit bitten wir, den Betrag von 12 M. an die Deutsche Kolonialgesellschaft, Berlin W. 9, Schellingstr. 4, zu übersenden, nach dessen Eingang Ihnen die Mitglieds-karte von dem Bureau des Kongresses zugehen wird.

Gegenstände der Verhandlungen.

1. Geographie, Ethnologie und Naturkunde der Kolonien und überseeischen Interessengebiete.
2. Tropenmedizin und Tropenhygiene.
3. Die rechtlichen und politischen Verhältnisse der Kolonien und überseeischen Interessengebiete.
4. Die religiösen und kulturellen Verhältnisse der Kolonien und überseeischen Interessengebiete.
5. Die wirtschaftlichen Verhältnisse der Kolonien und überseeischen Interessengebiete.
6. Die Besiedlung deutscher Kolonien und die Auswanderung in fremde Länder.
7. Die weltwirtschaftlichen Beziehungen Deutschlands und seiner Kolonien.

Arbeitsausschuss.

Seine Hoheit Herzog Johann Albrecht zu Mecklenburg, Braunschweig und Wiligrad (Vorsitzender), Seine Exzellenz Kaiserlicher Botschafter a. D. Wirklicher Geheimer Rat Dr. von Holleben, Berlin W. 9, Schellingstrasse 4 (stellvertretender Vorsitzender), Geheimer Ober-Regierungsrat Professor Dr. Engler, Dahlem-Steglitz, Generalmajor z. D. Mueller, Wilmersdorf bei Berlin, Badensche Strasse 9, Generalstetär des Deutschen Handelstags Dr. Soetbeer, Berlin C. 2, Neue Friedrichstrasse 53-54, Paul Staudinger, Berlin W. 30, Nollendorfstrasse 33, Kontreadmiral z. D. Strauch, Friedenau, Niedstrasse 39, Fabrikbesitzer Supf, Berlin NW. 7, Unter den Linden 43, Konsul a. D. Vohsen, Berlin SW. 48, Wilhelmstrasse 29.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

De Indische Gids.

Het Mei-nummer opent met een bijdrage van lui-

tenant D. Habbema, waarin deze op onderhoudende wijze vertelt van zijn gelukkig geslaagde pogingen om een aantal Dajaksche roeiers te bekomen voor de thans ontbonden Sneeuwgebergte-expeditie van Mr. Lorentz. Aan de omstandigheid, dat luit. H. te voren geruimen tijd onder de Dajaks had verkeerd, en volkomen het vertrouwen der „tamme wilden“ had gewonnen, moét dat welslagen worden toegeschreven.

Over de tinontginningen in Ned.-Oost-Indië, in het bijzonder die op Billiton, schrijft vervolgens de heer W. H. C. Doorman. De schrijver treedt daarbij in uitvoerige bijzonderheden, allereerst met betrekking op het technisch gedeelte van het bedrijf, voorts over de arbeidsregeling en de inwendige huishouding en eindelijk geeft hij een overzicht van de totale tin-opbrengst onzer Koloniën, waaruit blijkt, welk een belangrijke rol het tin in de Indische geldmiddelen speelt. Gelijk men weet wordt het tin op Banka van Staatswege ontgonnen en komen de winsten aldaar behaald, geheel ten goede der Indische schatkist, terwijl op Billiton de ontginning door particulieren geschiedt, doch de Billiton-Maatschappij volgens de thans geldende overeenkomst niet minder dan 5/8 harer netto-winst aan het Gouvernement moet afdragen.

De heer N. MacLeod geeft daarna het vervolg zijner historische beschouwingen, getiteld: Uit de geschiedenis der Oost-Indische Compagnie in de tweede helft der 18e eeuw; hij behandelt thans het tijdperk van den gouverneur-generaal Mossel.

Eindelijk bevat dit nummer nog: „De deutsche koloniale politiek sedert de Rijksdagontbinding van 1906“; „Een reis door de Bataklanden“ (vervolg), door J. E. Jasper, zoomede de gewone maandelijksche rubrieken, als Revue van brochures, Bibliographie, Koloniale literatuur, Wetenschap en industrie.

Tijdschrift van het Binnenl. Bestuur 1910. Afl. 2.

In de Dec.-afl. van dit tijdschr. schreef de heer Moolenburgh een artikel over adatrechtspraak, waartegen Contr. van den Bor in dit Nr. in verzet komt, o.a. wegens „insinuaties aan mijn adres.“

De heer P. J. F. van Heutsz geeft verder eenige beschouwingen ten beste over de Reorganisatie der politie op Java, grootendeels aan de hand van het artikel van den oud-resident J. C. Carstens over dit onderwerp (Archief Java-suikerindustrie, 1909, Bijblad No. 50). Verder vleit de heer v. H. er zich blijkbaar mede, dat de grondslagen der aanstaande reorganisatie „in enkele opzichten overeenkomst vertoonen met eene van dezer zaken in het najaar van 1904 door mij in de Vereeniging Moederland en Koloniën gehouden lezing.“

Het gerucht, dat het in uitzicht gesteld verlof na zes-jarigen dienst voorloopig niet op B.B.-ambtenaren van toepassing zal zijn, doet X. naar de pen grijpen. Moeten zij lijden onder de slechte organisatie van hun corps? Het is toch waarachtig niet hun schuld, dat de lust om controleur te worden steeds vermindert? En weet men dan nog niet, welk een slechte geest er tegenwoordig in dat corps heerscht?

X. acht een dergelijken uitsluitingsmaatregel dan ook niet denkbaar.

„De Minister en de Kamers zullen de onrechtvaardigheid van zoo'n handelwijze ook inzien, en dan zullen zij, evenals de G.-G. in 1905 liet schrijven, ook decreteren, beter tijdelijk minder ambtenaren, dan dat corps nog meer te verbitteren.“

Verder bevat dit Nr. nog de volgende bijdragen: Nogmaals Theecultuur van de Inlandsche bevolking in de Preanger-Regentschappen, door J. Bosscha. — Over wegen en wegenonderhoud, door Poulton. — De eerste Arabische hengsten op Soemba, door 't Hoen.

Tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Afl. 1 van den nieuwen jaargang (Dl. 52) bevat het belangrijke verslag van Dr. F. W. van Haften, betreffende het onderzoek naar de volksgezondheid enz. op de eilanden-groep Engano (van Juli—Augustus 1909). Het is van algemeene bekendheid, dat de bevolking van Engano (aan de Westkust van Zuid-Sumatra gelegen) op onrustbarende wijze afneemt; werd de bevolking in 1866 door Pruis van der Hoeven nog op 6.420 personen geschat, in Nov. 1885 bedroeg dit aantal nog slechts 870 en tijdens het onderzoek van Dr. v. H. zelfs maar 372 (147 mannen, 170 vrouwen en 55 kinderen).

Wanneer dus geen doortastende maatregelen worden genomen zal binnen betrekkelijk korten tijd de geheele bevolking uitgestorven zijn, naar het zich laat aanzien. Volgens Dr. v. H. zal men er zonder immigratie van vreemde elementen niet komen. Daardoor zal weliswaar een gemengde nakomelingschap ontstaan, doch in ieder geval een ras, dat nader staat en dus meer recht heeft op de door hunne voorvaderen verkregen bezittingen, dan geheel vreemde elementen.

MOOI NEDERLAND.

De Naamlooze Vennootschap „MAATSCHAPPIJ MOOI NEDERLAND“ exploiteert fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland; o. a. 20 HECTARE BOSCHRIJK VILLA-TERRAIREIN met schoone vergezichten, gelegen op den Sterrenberg en in 't Keteldal te BERG EN DAL bij NIJMEGEN, aan de beide groote wegen NIJMEGEN—KLEEF en aan de beide stoomtrams van BERG EN DAL en van BEEK naar NIJMEGEN.

Zuivere Zandbodem, 80 Meter + A.P.

Kantoor der Vennootschap: KONINGIN EMMA-KADE 107, DEN HAAG.

J. JANSEN,

KEPPLERSTR. No. 115, bij het Regentesseplein - TELEFOON 2723 -

Zeilen breed 183 f 0.97⁵ p. Meter.

Linoleum breed 183 f 1.32 p. Meter.

Linoleum breed 200 f 1.45 p. Meter.

Koehaar-karpetten van af f 2.10.

Naturel-karpetten van af f 3.60.

Wollen-karpetten (gebloemd) f 11.

Axminster-karpetten (gebl.) f 11.50

Bedkleedjes van af f 0.40.

Wollen- en cocosloopers v. af f 0.50 p. M.

Linnen loopers van af f 0.45 p. Meter.

18 roeden met 36 oogen f 1.90.

Prima voordeurmatten van af f 0.55.

Idem gangmatten f 0.28.

Wollen-matten van af f 0.85.

Wasdoek tafelkleed van af f 0.90

Waschechte id. „ „ f 0.95

Wollen id. „ „ f 1.75

Moquette id. „ „ f 7.00

Divandek van af f 4.50.

Vitrage, Meubelstof, Franjes, enz.

Viltpapier br. I M. 0.10 Linoleumwas gr. bus 0.35.

Meubelwas 0.30.

Alles tegen scherp concurr. prijzen.

Steeds voorhanden 2e hands Meubelen.

In- en verkoop v. geh. en ged. v. Inboedels,

-- Zie de lage prijzen in de Etalage --

W. POPPINK, TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat

141-143.

Geheel gepantserde Hutkoffers.

Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 12.50.

Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, m. bak f 11.50.

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

VACANT

Intusschen acht Dr. v. H. het er verre vandaan, dat door zijn onderzoek de gewenschte klaarheid in het Engano-probleem verkregen is; voortgezette observatie zal daartoe noodig zijn.

Verder bevat deze afl. een Nota van toelichting bij de korte verklaring, geteekend en beëdigd door den Adatoewang en de hadatsleden van het landschap Sawito op den 27en Mei 1908; en een opstel van den heer T. van Erp, getiteld: Verklaring van eenige Jákata-tafereelen van Boroboedoer.

Officiële bescheiden betreffende Multatuli.

Juist in de dagen der Max Havelaar-herdenking is een belangrijke bijdrage tot de kennis van Multatuli's leven verschenen; het boek is getiteld: Officiële bescheiden betreffende den dienst van Multatuli als Oost-Indies ambtenaar. Uitgegeven door P. M. L. de Bruyn Prince. Tweede vermeerderde druk. Max Havelaar op de Westkust van Sumatra. (Amersfoort, G. J. Slothouwer, 1910. 80).

Een merkwaardige geschiedenis is aan de totstandkoming van dit uitgebreide werk voorafgegaan. In 1900 gaf de heer De Bruyn Prince, toen resident van Kedoe den 1en druk uit, die volgens eigen zeggen weinig volledig was. Intusschen zette hij zijn

onderzoek met succes voort en besloot toen een 2en verbeterden druk uit te geven. Dit werk was reeds afgedrukt en stond op het punt verspreid te worden, toen Mr. C. Th. van Deventer hem een bundel stukken zond, die door den gewezen secretaris van het gouv. Sum. Westkust, J. W. Tamson, uit het archief te Padang waren verzameld. De ontvangen documenten brachten toen zoo'n verandering, dat de heer B. P. de geheele oplaag opkocht, en deed vernietigen. De nu geboden uitgave is dus feitelijk de 3e editie.

Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum.

Van den reeds geruimen tijd in uitzicht gestelde catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum zijn drie deelen gelijk verschenen, althans verspreid, n.l. het 1e deel handelend over Borneo (eerste gedeelte), samengesteld door Dr. H. H. Juynboll; het 2e dat de eilanden om Sumatra beschrijft, samengesteld door den heer H. W. Fischer, en het 3e deel ook van de hand van Dr. Juynboll, dat een overzicht geeft van de Javaansche oudheden in het Museum. De samenstellers hebben eer van hun werk. We zullen niet trachten een overzicht van den rijken inhoud dier omvangrijke, keurig geïllustreerde boeken te geven, waarin een schat van kennis over onze Oost is samengevat. De gelukkige bezitters van dien catalogus hebben als het ware, nu het Ethnographisch Museum zelve in huis! Met verlangen worden de volgende, eveneens over Indië handelende, deelen tegemoet gezien.

De Karo Hoogvlakte.

Veeartsenijkundig onderzoek van de Karo Hoogvlakte, door J. R. F. de Does, Gouvernements Veearts. (Buitenzorg, drukkerij van het Departement).

Dit werk is het resultaat van een aan den heer De Does gegeven opdracht om een persoonlijk onderzoek in te stellen en rapport uit te brengen van de op de Karo Hoogvlakte (Bataklanden, Noord-Sumatra) onder het vee heerschende ziekte en de noodige maatregelen aan te geven ter bestrijding dier ziekte en voor het weder tot bloei brengen van den vee-stapel. Indien de schrijver slechts een zuiver veeartsenijkundig rapport had uitgebracht, zouden slechts betrekkelijk weinig in den inhoud belang kunnen stellen, doch hij is verder gegaan en geeft ook bijzonderheden omtrent de geographie en de vegetatie van het land en den aard en enkele gewoonten van de bevolking. Een aantal kaarten en foto's vermeerderen bovendien niet weinig de waarde van het werk.

De Tijdspiegel.

De heer H. van Kol zet in het Mei-nummer van De Tijdspiegel zijn beschouwingen over de Indische mijnontginning voort, thans met het opschrift: De mijnbouw in Ned.-Indië en het particulier initiatief. De schrijver bespreekt hierin de resultaten der particuliere exploitatie der geslaagde mijnen en wel achtereenvolgens de steenkool-, tin-, petroleum- en goud-ondernemingen, in totaal acht; al de andere — meer dan 180 in getal — zijn volgens den heer v. K. te rangschikken onder een der beide rubrieken: teleurgestelde verwachtingen of valsche beloften; zijn een volslagen mislukking gebleken.

Onze Eeuw.

Neerland's volksvertegenwoordiging en Indië's autonomie is de titel van een met groote kennis van zaken geschreven artikel van den heer C. J. Hasselman in het Mei-nummer van Onze Eeuw.

Volgens den schrijver wordt in de verschillende koloniseerende landen thans vrij algemeen de opvatting gehuldigd, dat de staatkundige verhouding tusschen Moederland en Koloniën zich geleidelijk behoort te ontwikkelen uit den toestand van algeheele afhankelijkheid der kolonie in de richting van eene, zij het dan ook beperkte, autonomie. Insulinde verkeert echter nog steeds in de allereerste periode van dit evolutionair proces. Met een voorbeeld uit den allerlaatsten tijd, de behandeling van het wetsontwerp tot overneming door den Staat van de spoorweglijn Batavia—Buitenzorg — waaromtrent de schr. zelf geen partij kiest intusschen — toont hij aan, welk een waarde ons parlement hecht aan Indische verlangens, Indische Regeering, Indische adviseurs enz., allen waren eenstemming vóór de overname.

Onze vertegenwoordiging behoort z.i. vooral ten aanzien van het algemeen beleid het recht van in-

grijpen in koloniale aangelegenheden te behouden, doch de behartiging der locale belangen behoort in Indië te geschieden, daarin moet worden betracht niet uitbreiding, maar inkrimping der parlementaire bevoegenis. Slechts dan kan het voor Indië zoo drukkend gevoel van onmondigheid worden weggenomen.

De Gids.

Het Mei-nummer is grotendeels gevuld met bijdragen naar aanleiding der Max Havelaar-herdenking, n.l. een drietal opstellen door Mr. C. Th. van Deventer, voorts artikelen van Dr. J. Prinsen J.Lz., Dr. W. Meijer, G. Busken Huet en F. M. Wibaut, en eindelijk een bijdrage van den heer C. J. Hasselman, getiteld: Het regeerings-oordeel over de Bantausehe knevelarijen.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 18: Vervolg der lezing van Prof. Dr. G. G. van Iterson Jr. over: De cultuur, bereiding en wetenschappelijke keuring der technisch belangrijke Indische vezelstoffen. — Het ontwerp van wet op de Naamlooze Vennootschappen, toegelicht door Mr. Dr. H. P. de Wilde (vervolg). — Invoer van gedroogd suikerriet in de Vereenigde Staten, door H. C. Prinsen Geerligts. — Handleiding bij het onderwijs in de plantkunde, door Dr. J. C. Costerus. — Boschwezen in Suriname. — Planters-vereeniging „Semarang-Kedoe”. — De vooruitzichten van kunstmatige rubber. — Verhooging Indische begroting 1910. — Kulturberichten. — Kleine mededeelingen. — Enz.

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op het hier te lande ontvangen Algemeen verslag van het Europeesch middelbaar en lager onderwijs in Ned.-Indië over 1908 (Batavia, Landsdrukkerij, 1910), zoomede op een bij de firma S. C. van Doesburgh (te Leiden) verschenen nieuwe

Maleische spraakkunst, door Prof. Ch. A. van Ophuijsen.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 13 April '10.

De Sumatrapost t/m idem.

Het Soer. Handelsblad t/m 12 April '10.

Het Ned.-Ind. Effectenblad No. 14.

De Ind. Mercur No. 18 en Extra-Nummer 7 Mei '10.

Poetra Hindia No. 4 en No. 5.

Indische Gids, afl. Mei.

Onze Vloot No. 9.

Neerlandia No. 4.

Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw No. 163.

Jaaroverzicht koloniale producten over 1909.

Archief v/d Suikerindustrie in N.-I. No. 2.

Idem Bijblad t/m No. 13.

Cultuurgids No. 1.

Tijdschrift v/d Mij. v. Nijverheid, April 1910.

Publicaties v/h Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat.

Verslag v/h Alg. Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië over 1909.

Verslag van de Kamer van Koophandel en Nijverheid te Soerabaja over 1909.

N.-I. Landbouw-Syndicaat; Verslag over 1909.

Bericht Vezelcongres met tentoonstelling te Soerabaja Juli 1911.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

I. De maandelijksche **samenkomst** van het *Dagelijksch Bestuur der Vereeniging* met de *Redactie-Commissie* van *Het Koloniaal Weekblad* zal plaats hebben op **Donderdag, den 19en Mei 1910**, ten 8^{1/2} ure 's nam., in „*Boeatan*” Heulstraat 19, Den Haag.
Alle belangstellenden zijn welkom.

II. Een Huisvlijtentoonstelling te Doetinchem.

Te Doetinchem zal op de Huisvlijtentoonstelling, die gehouden zal worden op 3, 4 en 5 Juni a.s., ook eene verzameling van producten van Nederlandsch Oost-Indische huisvlijt worden geëxposeerd. Dit acht het Hoofdbestuur een uitmuntend plan om de bevol-

king in Gelderlands Achterhoek en van de Deutsche grensplaatsen meer met Indië bekend te maken. Ook „*Boeatan*” zal door een zending vertegenwoordigd zijn. Indien er onder leden van „*Oost en West*”, vooral in de Afdeelingen Zutphen, Arnhem en Nijmegen, gevonden worden, die iets (t eenvoudigste is welkom) willen inzenden, dan worden zij verzocht dit spoedig te doen aan 't adres van **dr. W. van Linggen te Doetinchem**. Maar dan zal 't goed zijn vooraf te melden, wat men wil afstaan, opdat er niet te veel gelijksoortigs worde tentoongesteld.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage.

Aan de leden wordt kennis gegeven, dat het **Jaarboekje der Vereeniging** met *ledenlijst* voor *twintig cents* verkrijgbaar is op het Bureau: *Laan v. Meerdervoort 195*.
HET BESTUUR.

Van Boeatan.

Jaarlijksche Vergadering van aandeelhouders op *Vrijdag 27 Mei*, ten elf ure v.m., Heulstraat 19, Den Haag; waar ook de agenda en de financieele verantwoording ter inzage liggen voor de aandeelhouders der N.V.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 12 April 1910. No. 29.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: twee jaar verlof aan den onderwijzer B. G. Hogewind en de onderwijzeres D. J. Grondijs; één jaar aan den algemeenen ontvanger F. A. de Witt, den commies W. A. J. Noordhoorn en den hoofdingenieur N. de Vicq.

Ontslagen: op verzoek eervol de archivaris L. D. X. Engel, de onderwijzer U. Katili, de adjunct-griffier van den landraad te Soerabaja F. J. W. J. Saulus.

Benoemd: tot opzichter bij het stoomwezen H. F. G. Koli; tot adjunct-griffier van den landraad te Soerabaja F. H. de Santy; tot opzichter B. O. W., F. Th. Akkerman, F. van Beers en H. M. Smit; tot notaris te Indramajoe I. Ch. van Es; te Tandjoengpinang (Riouw) Th. H. Ch. Bronsgeest; te Menado H. Snellen; tot schout voor de politie te Makassar O. Brugman; tot controleur H. W. Bloch en C. A. Schnitzler; tot aspirant-controleur W. E. Scheuer en A. Sangster; tot adjunct-houtvester 1e kl. F. J. Doeve.

Ontslagen: op verzoek eervol de wedana van Tjihea, Mas Ranga Hardja Widjaja en van Karang, Mas Natadipradja.

Benoemd: tot wedana van Karang, Raden Malajakoesoema, van Tjihea, Raden Adiwiningoen, van Parigi, Raden Joedawinata.

Ingetrokken: de benoeming van luitenant J. J. de Vries tot civiel gezaghebber.

Benoemd: tot hulponderwijzeres mejuffr. A. A. W. M. Schmidhamer; tot eersten klerk te Pasoeroean J. E. Hagenstein.

Militair Departement.

Benoemd: tot magazijnmeester 3e kl. (2e luitenant) de adj.-onderofficier G. Duijts.

Overgeplaatst: bij het rechter half 2e depôt-bataljon de luit.-kolonel A. K. A. Gijsberti Hodenpijl; naar Bangkinang de kapitein C. J. G. G. v. Doorn; naar Emekang de id. G. J. Verstege; bij het 16e bat. de 1e luit. F. van der Goes; naar Kolonodaleh de 1e luit. I. Troostwijk; bij het 17e bat. de id. G. J. H. van der Beeke; naar Salatiga de 2e luit. A. W. van den Berg; naar Soerabaja de 2e luit.-kwartiermeester L. M. van der Ende; naar Celebes de id. G. J. Blom; naar Magelang de off. van gezondheid Dr. A. de Jong; naar Djokjakarta de id. H. M. Neeb; naar Banjoe-Biroe de id. A. van der Zijl; naar Bandjermasin de id. Dr. J. W. Poser.

Geplaatst: bij het 2e bat. de 2e luit. F. C. A. Schulte; bij het rechter half 15e bat. de id. G. T. Cherieux; bij het 18e bat. de id. D. K. Schiek; bij het 4e depôt-bat. de kapitein J. W. de Bruine; te Batavia de off. van gezondh. A. Grève.

Als Extra-bijvoegsel bevat dit Nr. een kaart van Java en Madoera (Schaal 1 : 2000.000), aanwijzende de verdeling in waterstaatsafdeelingen.

= = **Smakelijk Brood!** = =

Electrische Bakkerij CARELS

PIET HEINSTRAT 66 - TELEPHOON 6286 - NOORDEINDE 21

VACANT